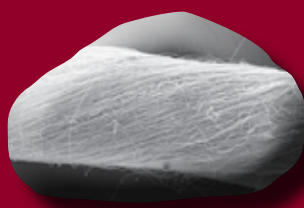

KUTATÓEGYETEMI MÉR FÖLDKÖVEINK 2012

Kutatás-fejlesztés, technológia-
és tudástranszfer a Műegyetemen

SZÉCHENYI TERV

(M)ERRE VEZET AZ ÚT: A BME KUTATÓEGYETEMI STRATÉ- GIÁJÁNAK MEGVALÓSÍTÁSÁRÓL

Tisztelt Olvasó!

Péceli Gábor

A kutatóegyetemi cím és a kapcsolódó támogatás elnyerése óta két év telt el. Ideje számot adnunk, hogy mit sikerült megvalósítani terveinkből, és mit nem. Határozott célunk volt, hogy újrapozicionáljuk a Műegyetemet hallgatói, oktatói, partnerei, illetve mindazok számára, akik szolgáltatásainkat igénybe kívánják venni. Ezt a folyamatot „A jövő Műegyeteme” megújulási program részeként képeztük el.

A BME „kutatóegyetemi” programját annak tudatában fogalmazta meg, hogy működési területéből és kompetenciáiból adódóan az ország versenyképességének és fenntartható fejlődésének egyik meghatározó szereplője. Számos területen unikális kompetencia centrum, melynek megőrzése és fejlesztése az ország alapvető érdeke.

Folyamatos törekvésünk, hogy intézményünket a társadalom egyre szélesebb körben a környezettudatos és emberközpontú technológiai és gazdasági innováció kiemelt szerepet játszó kutatóegyetemeként tartsa számon. Mindezek érdekében előtérbe helyeztük azokat az intézkedéseket és folyamatokat, amelyek a K+F+I képességeink fejlesztésére irányultak. Tovább finomítottuk gazdálkodási és szervezeti rendünk egyes részleteit, erőfeszítéseket tettünk annak érdekében, hogy képzési programjaink minősége és eredményessége javuljon, szakmai kapcsolataink erősödjenek, együttműködéseink hatékonyabbá váljanak.

A mostanihoz hasonló számadások alkalmával - miközben az előrelépés mértékének mérésére számos indikátort segítségül hívunk - leginkább arra is keressük a választ, hogy az az irány, amelyet követtünk, helyes-e, megfelel-e társadalmi küldetésünknek, ill. szerepvállalásunknak? A Műegyetem oktatási és tudományos teljesítménye - most 2012-ben - megfelelően szolgálja-e az ország érdekét, felemelkedésének programját?

Nagyon foglalkoztat minket az is, hogy milyenek végzettjeink elhelyezkedési esélyei, mennyire elégedettek felkészültségükkel az Őket foglalkoztatók, továbbá közvetlen szakmai partnereink hogyan vélekednek a Műegyetem munkatársai által végzett szakértői és K+F+I tevékenységről, annak hazai és nemzetközi hasznosságáról és eredményességéről. Őszintén reméljük, hogy az elmúlt két év eredményeit látva partnereink többsége legalább egy kérdésben egyetért: a Műegyetem jó irányba halad, és jól sáfárkodott azzal a támogatással, amely ennek elősegítésére szolgált.

Az eredményesség elért szintjének megőrzése azonban lehetetlenné válhat, ha a Műegyetem forráslehetőségei tartósan szűkülnek, a korábban mozgásteret biztosító gazdálkodási jogosítványai gyakorlatilag megszűnnek. Tisztelettel kérjük fenntartónkat és minden partnerünket, hogy a rendelkezésére álló eszközeivel segítse a támogató környezet fenntartását, és azt, hogy egyik legfőbb nemzeti kincsünk, a Műegyetem - válsággal terhelt időszakokban is - tartósan felfelé ívelő fejlődési pályán maradjon.

Végezetül köszönetemet és elismerésemet fejezem ki minden közreműködő munkatársamnak, és mindazoknak, akik tanácsaikkal, iránymutatásukkal segítettek és segítik a Műegyetem kutatóegyetemi programjának megvalósulását.

Budapest, 2012. június 21.

Péceli Gábor, rektor

KULCSSZAVAINK

Stratégia, együttműködés, szemléletváltás, támogató környezet

Egy több éves, sokszereplős és szerteágazó elemeket tartalmazó alkotási folyamat összegzésekor eredmények, értékek, események, emberi és szakmai élmények sokaságát kell(ene) elemezni. A tételes összegzés a következő hónapok feladata, de az eredmények igazi értékére, hatásaira csak a következő években fogunk választ kapni. A kutatóegyetemi célkitűzések megvalósítását segítő TÁMOP támogatásoknak számos kézzelfogható, tételesen kimutatható eredménye van. A kiemelt kutatási területek (KKT) és az intézmény átfogó stratégiáinak elkészítése és felülvizsgálata lehetőséget adott a hosszabb távú K+F tervezés megvalósítására, módszertanának kialakítására. A KKT-k projekt- és témaszerkezetének felépítése működőképes modell lehet az intézmény K+F+I tevékenységének szervezésére.

A kutatási területeken dolgozó kollégák szakmai teljesítményét az indikátorok is jelzik: örvendetes a szellemi tulajdon védelmében tett előrelépés a szabadalmak benyújtásával, a monográfiák megjelenése és a célkitűzéseket jelentősen meghaladó publikációs aktivitás. A KKT-k mellett működő Tanácsadó Testületek felkérése új, a jövőben is alkalmazható megoldás lehet a szakmai tevékenység minőségének monitorozására és biztosítására. Nagyon jelentősnek tartom a hivatalosan

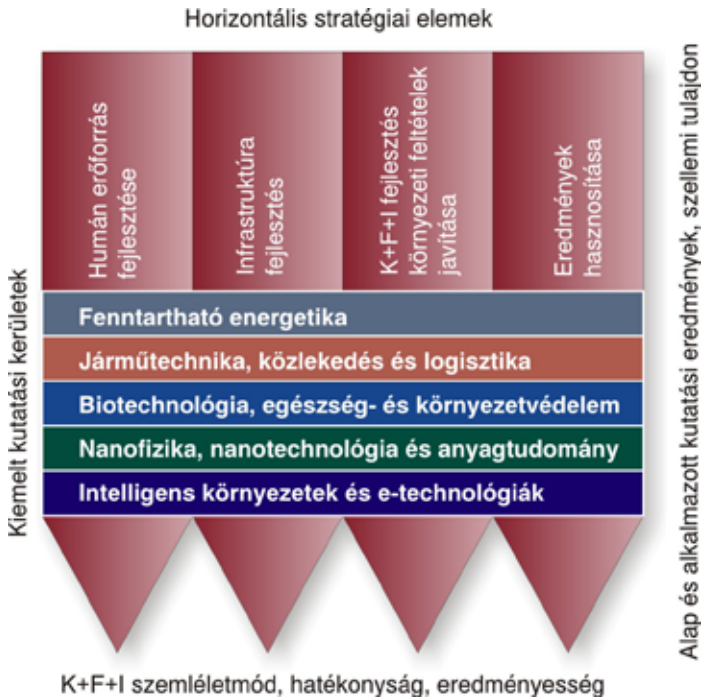
Tömösközi Sándor

humán erőforrás fejlesztésének nevezett, a mindennapokban a szakmai alapfeltételt erőn felül is biztosító kollégák megtartásának és elismerésének lehetőségét. Sikerült a korábbinál nagyobb mértékben bevonni a hallgatókat a kutatómunkába és demonstrációs

tevékenységbe, bővült a doktorandusz és doktorjelölt kollégák részvétele is. Mindezek támogatják a tehetségátogatás folyamatát, támogatják az oktatói-kutatói utánpótlás nevelését, javítják a K+F munka színvonalát és hatékonyságát.

Jelentősen bővíthettük a K+F tevékenység műszerháttérét és javíthattuk a működés infrastrukturális feltételeit, melynek nyilvános klasztere fejlesztés alatt áll. Tudatosan törekedtünk hazai és nemzetközi kapcsolataink építésére, bővítésére, különös tekintettel a kutató- és kiváló egyetemeken és az MTA kutatóhelyein hasonló területen alkotó közösségekre, a gazdasági partnerekre, illetve a meghatározó külföldi intézményekre.

A kutatás-fejlesztés és innováció intézményi feltételrendszerének fejlesztése céljából nyolc témakörben horizontális munkacsoportokat hoztunk létre, melyekben valamennyi kar képviselője részt vesz. Ez az újfajta karközi együttműködési fórum lehetőséget biztosíthat decentralizált működési modell mellett is intézményi

szintű egyeztetésre, egymástól tanulva a szemlélet formálását, konszenzuson alapuló javaslatok, vezetői előterjesztések formájában.

Igyekeztünk kiaknázni az egymással párhuzamosan futó pályázatok szinergikus hatásait. A technológia- és tudástranszfer programunkban kialakított szellemi eszközkezelési modell segítette a szabadalmaztatási folyamatokat. A kutatómunkák eredményeinek hasznosulását pilot projektekben támogattuk, a Demola Budapest kezdeményezés a hallgatói-kutatói innovációs együttműködés példája, az innovációs kultúra és befektetési környezet formálását célozza a mindenki számára hozzáférhető elektromos tananyagrendszer, a KKV programjavaslat és az ipari campus kialakításnak koncepciója. Ugyancsak egyedi kezdeményezésnek tarjuk a kari képviselők részvételével egy éve megalakított BME Innovációs Klubot, mely az intézményen belüli K+F+I és TT

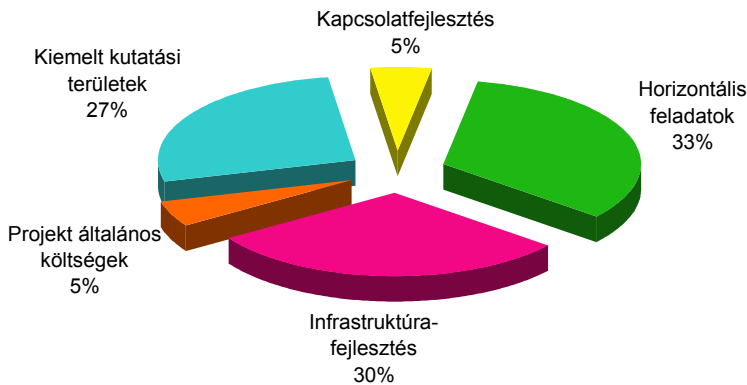
együttműködés új formája, mely a szemléletformáláshoz is hozzájárul. A tehetőség gondozást középpontba állító TÁMOP projekt pedig egyes kutatóegyetemi horizontális programok továbbvitelének biztosítója lehet.

Legnagyobb értéknek azonban az emberi és szakmai kapcsolatok fejlődését, az együttműködés kulturájának javulását tartom. Egymás megismerése, a feladatok és a tudás megosztása, eredményeink fel- és elismerése, kezelése és hasznosítása alapvető jelentőségű egy kutatóegyetem társadalmi és gazdasági feladatainak ellátásához. Szeretnék hinni abban, hogy ehhez sikerült hozzájárulni az elmúlt időszak munkájával és abban is, hogy lesz lehetőség a pozitív hatásúnak ítélt folyamatok fenntartására. Végezetül szeretném megköszönni minden résztvevőnek a hozzájárulást a projekt és a kutatóegyetemi célkitűzések megvalósításához.

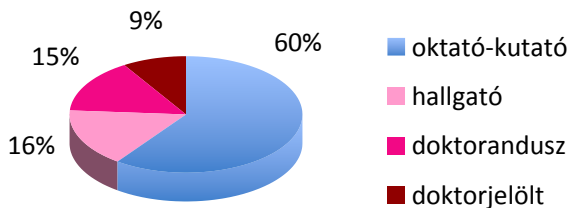
MÉRFÖLDKÖVEINK 2012: A SZÁMOK TÜKRÉBEN

A Kutatóegyetem projekt szerződés szerinti teljes költségvetése 3 034 993 884 Ft, amelynek 95%-a uniós támogatás, 5%-a egyetemi önrész. A tervezett tevékenységek sikeres végrehajtásával lényegében a teljes keretet fel tudtuk használni. A forrásokból közel azonos mértékben, 30-30%-ban költöttünk a kiemelt kutatásokra, a kutatási infrastruktúra fejlesztésére, illetve a kutatási potenciál fejlesztését szolgáló horizontális feladatokra (1. ábra).

A kiemelt kutatások területén mintegy 1500 személy tevékenységét tudtuk támogatni. A projekt félidejéhez képest jelentősen növeltük a hallgatók és doktoranduszok arányát (2. ábra), elsősorban a horizontális feladatokon területén. Infrastruktúra-fejlesztésben közel száz kutatási eszköz és háromszáz külső szolgáltatás beszerzésére került sor. A projekt 5%-át fordítottuk a szakmai kapcsolatok fejlesztésére, konferencia részvételek támogatására. (Táblázat).

1. ábra:
A projektben megvalósuló tevékenységek támogatási aránya*

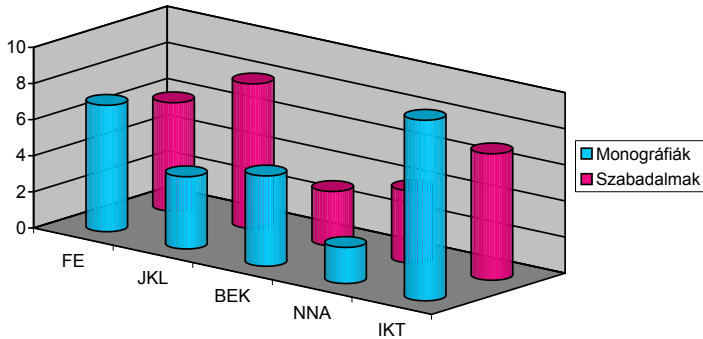

2. ábra:
Szakmai megvalósításban részt vevők megoszlása*

Tények - adatok

	FE	JKL	BEK	NNA	IKT
Országok száma	19	18	18	19	26
Konferenciák száma	56	41	44	40	50
Utazók száma	72	84	71	196	165

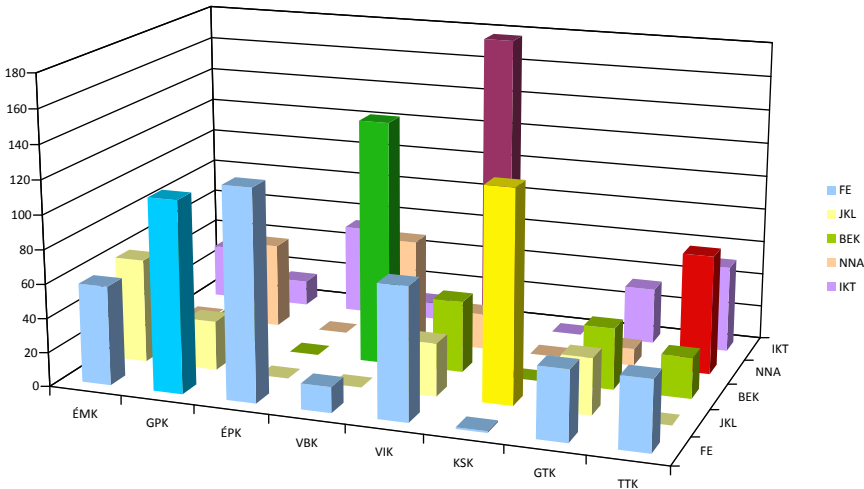
Táblázat: Nemzetközi szakmai kapcsolatok*

3. ábra: Monográfiák és szabadalmak száma kiemelt kutatási területenként*

A Kutatóegyetem projekt előre láthatóan valamennyi vállalt indikátorát teljesíti, sőt túlteljesíti. A benyújtott szabadalmak és a megjelent monográfiák száma is meghaladja az elvárt értékeket (3. ábra).

A projekt során kiemelten javult a karok közötti kutatási együttműködés, amely a projekt egyik fő célkitűzése volt (4. ábra).

4. ábra: Kari együttműködések a kiemelt kutatási területeken (kutatásokban részt vevő személyek száma)*

Kovács Kálmán projektmenedzser,
BME Egyesült Innovációs és Tudásközpont

*Az adatok az 2012. május eleji feldolgozást tükrözik

A K+F+I KÖRNYEZET HORIZONTÁLIS ELEMEINEK FEJLESZTÉSE

Az intézményi együttgondolkodás eredményei: Tézisek és javaslatok

A kutatás-fejlesztési és innovációs tevékenység és az oktatás színvonalának fejlesztése, a kutatóegyetemi célok megvalósítása, az elindított folyamatok fenntartható pályára állítása nem képzelhető el intézményi támogató környezet kiépítése, a szemlélet folyamatos alakítása nélkül. Ehhez a kapcsolódó területek és az ott kialakult jó gyakorlatok ismeretére, külső és belső folyamatok elemzésére, szakmai kapcsolatrendszer fenntartására, az egyeztetések és viták intézményi fórumának biztosítására, a kiérlelt gondolatok vezetői szintre juttatására van szükség. A BME kutatóegyetemi programjában új, horizontális együttműködési modellt alakított ki nyolc karközi munkacsoportot kialakításával. A munkacsoportok összegyűjtötték és elemezték a karoknál, illetve a hazai és a nemzetközi intézményekben folyó tevékenységeket, tapasztalatokat és jó gyakorlatokat, azonosították a területek fejlesztésének intézményi gátjait és vezetői előterjesztés formájában megfogalmazták a jövőre vonatkozó javaslataikat.

Idegen nyelvű képzés

„A jövő Műegyeteme” stratégia fontos része az idegen nyelvű képzések megújítása és fejlesztése. Ennek keretében valós multikulturális, és kifejezetten minőségorientált képzések kínálatára törekszünk, ahol különböző képzési formák hazai és külföldi hallgatói – idegen nyelven – együtt tanulnak. Ehhez tovább kell fejlesztenünk

a külföldi hallgatóink által elérhető szolgáltatásainkat, a források érdekében növelnünk a pályázati aktivitást, az oktatók motiválása mellett összehangolni a kari szintű képzési folyamatokat. Az idegen nyelvű képzések fejlesztése támaszkodhat a 2013-ban megújítandó Erasmus cserkapcsolatokra, a világviszonylatban is növekvő hallgatói és oktatói mobilitásra, nemzetközi pályázatokra, részösztöndíjakra, fizetőssé részképzésekre, szponzori ösztöndíjakra. A továbblépés irányának kijelölése során kiemelt feladat a magyar és a külföldi diákság folyamatosan változó elvárásainak monitorozása, ehhez rugalmasan alkalmazkodni képes eszközrendszer és működési forma kialakítása.

Tehetséggondozás

(1) Hallgatói utánpótlás: A középiskolák alsóbb évfolyamai számára a hagyományos Nyílt Napon kívül tanulmányi kirándulásokra is megnyitjuk egyetemünk laboratóriumait, az egyetemkertben műszaki tanösvényt alakítunk ki. Számítunk hallgatóink, különösen a szakkollégisták közreműködésére. (2) Az oktatók tehetséggondozó tevékenysége, annak elismerése: Célunk, hogy a tehetséges hallgatókkal való foglalkozás az oktatók létformája legyen, elvárásként jelenjék meg mind az oktatók, mind a szervezeti egységek vezetői számára. (3) A tehetséggondozás szervezése, egyetemen kívüli megjelenése: A tehetséggondozás egyetemi koordinálásá-

ra és tevékenységünk országos megismer-
tetésére a Nemzeti Tehetségsegítő Tanács
égisze alatt működő egyetemi tehetség-
pontot kívánunk létrehozni.

Intézményi kapcsolatok

Az intézményi kapcsolatok az egyetem
fontos forrásaiként kezelendők. Végre-
hajtható intézményi stratégia kidolgo-
zására van szükség a kutatást támogató
együttműködési formák mindegyikére.
A középiskolákkal való kapcsolattartás
egyetemi feladat. Egyetemi koordinációt
igényel az alumni kapcsolattartás, amit a
különböző karokon szerzett öregdiák-ta-
paszlatok támogatnak. Az intézményi
kapcsolatoknak a BME „márkanévre” kel-
lene támaszkodni. Nemzetközi aktivitá-
sunk növelendő, sokkal több nemzetközi
megjelenésre van szükség, főleg intéz-
ményi szinten (nemzetközi szakmai ki-
állítások, oktatási vásárok, konferenciák,
partnerintézmények meglátogatása stb.).
Folyamatosan naprakész, angol nyelvű
elektronikus és nyomtatott információs
anyagra égető szükség van. Tovább növe-
lendő Erasmus részvételünk, fenntartva
az állandó, kiemelten színvonalas tan-
tárgy kínálatot. Külföldi oktatók alkalmaz-
ását jelentősen bővíteni kell (pályázatok
kiterjesztése).

Infrastruktúra-fejlesztés és megjelenés

Kutatási eszközeink nyilvántartásának
teljes folyamatát informatikai támogatás-

sal működő rendszerré kell szerveznünk,
aminek segítségével - többek között - a
TÁMOP ERFA keretében beszerzett mű-
szerek intézményen belüli és kívüli hozzá-
férést, kihasználtságának növelését biz-
tosítani tudjuk. Fontosnak érezzük, hogy
az egyetemi laboratóriumok berendezé-
sei, mérési lehetőségei a külső partnerek
részére is ismert, és ezáltal térítés elle-
nében használható legyen. Ehhez szüksé-
ges a laboratóriumi honlapok fejlesztése,
naprakész állapotban tartása, valamint az
akkreditálás.

K+F+I környezet és adminisztrációs szol- gáltatás fejlesztése, adatbázisok

A legfontosabb teendő nem a műszaki, ha-
nem a szervezeti kultúra kérdése: szemlé-
letváltásra van szükség. Olyan működés
kialakítása szükséges, amely megfelel az
e-Egyetem koncepciónak. Ehhez új szabá-
lyok, folyamatok, elvek megalkotása tarto-
zik. Szintén kulturális kérdés az informá-
ciók megosztásának kérdése. Műszakilag
számos lehetőség van már most az adatok,
adatbázisok kezelésére, sok esetben csak
akarat és humán erőforrás kérdése, hogy
valóban megtörténik-e a tudásmegosztás
vagy sem. A dokumentumkezelés beve-
zetéséhez két műszaki alapkövetelményt
teljesítendő:

(1) Egyetemi szintű egységes felhasználó
azonosítás (autentikáció). (2) Az elektro-
nikus dokumentumok hitelesítése elekt-
ronikus aláírás bevezetésével.

A jelenleg működő akkreditált laboratóriumok:

ÉMK Út és Vasútépítési Tanszék Pályaszerkezeti Laboratórium;

ÉMK Geotechnika Tanszék Laboratórium

ÉMK Építőanyagok és Mérnökgeológia Tanszék Anyagvizsgáló Laboratórium

ÉMK Hidak és Szerkezetek Tanszék Szerkezetvizsgáló Laboratórium

GPK Polimertechnika Tanszék Anyagvizsgáló Laboratórium

GPK Biomechanikai Kooperációs Kutatóközpont

VBK Szervetlen és Analitikai Kémiai Tanszék Levegőszennyezés vizsgálólaboratórium

VIK Távközlési és Médiainformatikai Tanszék Távközlési Vizsgáló Laboratórium

Egyetemi K+F+I tevékenység minőség-biztosítása

A minőségmenedzsment rendszer elemeinek kialakításakor – az egyetemen bevált TQM alapelveknek és módszereknek megfelelően – a különböző szinten dolgozó vezetők és munkatársak részére olyan eszköz-rendszer létrehozása szükséges, amely folyamataik eredményeinek értékelését és folyamatos fejlesztését megalapozzák, támogatják. A rendszerelemek működésében a vezetői és munkatársi önállóság és felelősségvállalás érvényesüljön. A K+F+I tevékenységek minőségbiztosításának elemei, az (1) összehangoltság, (2) szabályozottság, (3) költséghatékonyság és (4) az egyértelmű értékelés lehetőséget nyújtanak az új projektek indításával kapcsolatos döntésekhez, az adatokon alapuló kockázatértékelések elvégzéséhez. A K+F+I minőségbiztosítása területén a szervezeti önértékelési modellek szemléletének és eszközszerkezetének alkalmazása indokolt. A vezetői információs és a kontrolling rendszer kialakításakor és fejlesztésekor a minőségbiztosítási rendszer szinergiáinak fokozott kihasználására kell törekedni.

Képzők képzése

Rendszeres közös kurzus a BME oktatói és doktoranduszai számára többek között az alábbi szakterületeken: technika- és tudománytörténet, projektmenedzsment, vezetési ismeretek, kutatási módszertan, innovációmenedzsment, marketing, pályázatkészítés, szellemi tulajdon és eszközhasznosítás és védelme, vezetésben, kutatásban és a gazdaságban használható pszichológiai ismeretek, tárgyalástechnika, prezentációs technika, oktatási módszertani ismeretek. A Mérnöktoábbképző Intézet becsatolása a doktoranduszképzésbe, ill. az oktatók szervezett továbbképzésébe, a Nyelvi Intézet bekapcsolása szaknyelvi továbbképzés formájában, összességében az ún. „oktatói kompetenciák” megszerzése érdekében.

Utánpótlás, doktorjelöltek, posztdoktorok alkalmazása

(1) Évenkénti kari doktorandusz beszámoltatás összegyetemi gyakorlattá tétele. (2) BME Doktorandusz Konferencia szervezése évenként. (3) Közös Ph.D képzés indítása külföldi egyetemekkel. (4) Az egyetem kutatási keret biztosítása célzatosan a kiemelkedő minőségű posztdoktorok részére. (5) Doktoranduszok által végzett oktatási tevékenység színvonalának időszakos ellenőrzése. (6) A Ph.D hallgatók formálisan is lehessenek TDK munka és BSc szakdolgozat témavezetői.

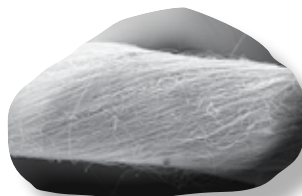

Pálinkás József, a MTA elnöke nyitotta meg a tavalyi "Útközben" konferenciát

"Útközben" konferencia 2011.06.21

Horizontális program	Gesztor Kar	Munkacsoport koordinátor
Infrastruktúra fejlesztés és megjelenítés	Építőmérnöki Kar (ÉMKG)	Kiss Rita egyetemi docens <i>kissrit@t-online.hu</i>
Intézményi kapcsolatok	Gépészmérnöki Kar (GPK)	Lajos Tamás egyetemi tanár <i>lajos@ara.bme.hu</i>
Idegennyelvű képzés	Építészmérnöki Kar (ÉPK)	Benkő Melinda egyetemi docens <i>benko@urb.bme.hu</i>
Tehetséggondozás	Vegyészmérnöki és Bio-mérnöki Kar (VBK)	Borsa Judit egyetemi tanár <i>jborsa@mail.bme.hu</i>
K+F+I környezet és adminisztrációs szolgáltatás fejlesztése, adatbázisok	Villamosmérnöki és Informatikai Kar (VIK)	Balassy György tanszéki mérnök <i>balassy@aut.bme.hu</i>
Képzők képzése	Közlekedésmérnöki Kar (KSK)	Eleőd András egyetemi tanár <i>eleod@kge.bme.hu</i>
Utánpótlás, doktorjelöltek, posztdoktorok alkalmazása	Természettudományi Kar (TTK)	Kézsmárki István egyetemi docens <i>kezsmark@dept.phy.bme.hu</i>
A K+F +I tevékenység minőségbiztosítási rendszere	Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar (GTK)	Topár József egyetemi adjunktus <i>topar@mvt.bme.hu</i>

FENNTARTHATÓ ENERGETIKA

Fenntartva a folytonosságot

A **Fenntartható energetika** (FE) kiemelt kutatási területen a közös erőfeszítések vezettek az elért eredményekhez. A kutatási stratégiában definiált célok és eszközök helyességét igazolta, hogy a Nemzeti Energiastratégia és a kapcsolódó cselekvési tervekben a helyzetfelmérés, a célok, az eszközök és a megoldások legtöbb komponense korábban megjelent kutatási stratégiánkban, és az ez alapján definiált kutatási témák e dokumentumokban megfogalmazott törekvéseket szolgálják. A kutatások tematikái és eredményei az összeurópai célkitűzésekkel is harmonizálnak, lehetőséget teremtve, hogy a Horizon 2020 program energetikai célkitűzéseinek megvalósításába bekapcsolódjunk. Az energiapolitikai paradigmaváltás következtében annak korábbi három pillére – versenyképesség, környezetvédelem, ellátásbiztonság – kiegészült a társadalmi elfogadottság követelményével. A kutatási stratégia újrafogalmazásakor már ennek jegyében alakítjuk a témák folytatását. A **tíz projekt** mindegyikében kiemelésre érdemes eredmények születtek, és a kuta-

Gróf Gyula

tások szinte valamennyi témában folytatódnak. E rövid összefoglalóban nem említett kutatásokat végzőknek is elismerés jár eredményes munkájukért. A karok közötti együttműködés és a hallgatók bevonásának nagyszerű példája az **ODOO projekt** (Solar Decathlon). Megkezdődött a Madridba szál-

lítandó épület kivitelezése. A „**Virtuális Erőmű Program**”, a FE KKT „külső” projektje jó példa a hazai kutatóhelyek és az ipari energiafelhasználók eredményes együttműködésére, és lehetőséget teremt sokféle energiahatékonyság növelő kutatási eredmény gyakorlati alkalmazására.

A villamosenergetikai témák szorosan illeszkednek a Nemzeti Cselekvési Terv által kijelölt irányokhoz, mint a smart hálózatok modellezési, szabályozási kérdéseinek vizsgálata, az elosztott villamosenergia-termelést megvalósító megújuló és tradicionális energiákat felhasználó kiserőművek piaci, illetve rendszerintegrációban történő részvételének, kiserőműves körzetek szigetüzemi feltételeinek modellezése, a teljesítményelektronika alkalmazása a villamosenergia termelés-

Kapcsolat

Fenntartható energetika

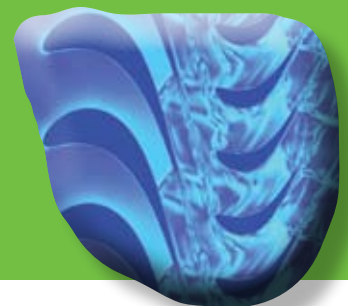
Gróf Gyula

egyetemi docens, tanszékvezető, a kiemelt kutatási terület vezetője

BME Energetikai Gépek és Rendszerek Tanszék,

1111 Budapest, Bertalan Lajos utca 4-6. D épület 2. emelet 208.

Telefon: 463-2613, 463-2564 • E-mail: grof@energia.bme.hu

Energiaültetvény betakarítógép

Megújuló energia laboratórium

ben, tárolásban és szabályozásban voltak a sikeres kutatási irányok. A kutatások kiterjedtek a villamosenergia szolgáltatás minőségi kérdéseire, a hálózati veszteségekre, a szupravezetés alkalmazására, valamint zéró emissziós villamos járműhajtás kutatására, kísérleti példány készítésére. A nagyméretű elosztott hálózatokra bevezetett skálázási eljárás nemzetközi szinten is figyelmet keltett.

Az atomenergetika biztonságát növelte a paksi atomerőmű üzemanyag-kazettáinak áramlástanai szimulációkkal végzett vizsgálata, amelynek eredményét az erőmű zónaellenőrző rendszerének szoftverében is alkalmazzák. Sikeresen bekapcsolódtunk az európai GoFastR projektbe, amelynek keretében részletes reaktorfizikai és termohidraulikai elemzések készültek a tervezett **Allegro** kísérleti gázhűtésű gyorsreaktorral kapcsolatban.

Új, tudományosan megalapozott erőforrás értékelési és igény előrejelzési módszerek születtek, melyekkel nemzetgazdasági szinten, komplex módon becsülhetők az energiaigények és azok kielégítésének következményei. A kutatás másik vonulata a termelői erőforrások optimális alokációját segítő módszerek kidolgozása volt, melynek során a kifejlesztett eljárás ipari alkalmazásra is került.

A műszaki és humán tudományok előzmények nélküli együttműködésével megvalósult energiafogyasztás felmérés kutatási terület eredményei nem jöttek volna létre a kutatóegyetemi program nélkül, és ugyanez érvényes az energetikához kapcsolódó több új közgazdasági és számviteli megközelítés kidolgozására is.

Számos kutatási téma hozzájárult ahhoz, hogy a résztvevők a korábban megkezdett egyéni munkájukat hatékonyabbá téve tudományos fokozatot szerezzenek.

A két éves periódus alatt egyes témákban a kutatások **szabadalomképes** megoldást eredményeztek, ilyen például az energianövények betakarításához vagy a biomassza komplex hasznosításához kapcsolódó fejlesztések.

BME Solar Decathlon-0D00 projekt

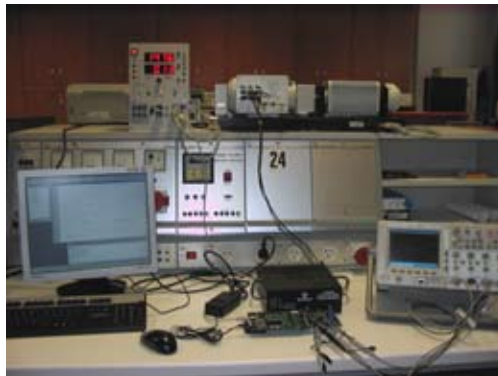
Kutatási projektek és témák

Energiahatékonyság, energiatakarékosság		
FE-P1	Épületek energiaracionalizálásának műszaki eszközei - épületszerkezetek, épületenergetika	Mályusz Levente
FE-P1-T1	Épület felújítások környezetterhelés csökkentési lehetőségei	Horváth Sára
FE-P1-T2	Megtartandó homlokzatú lakóépületek energiatudatos rehabilitációja	Kakasy László
FE-P1-T3	Az alacsony energiafelhasználású épületek tűzvédelme	Takács Lajos
FE-P1-T4	Hatékony és környezettudatos kivitelezés idő és költségvonzata	Mályusz Levente
FE-P1-T5	Új és régi épületek, épületszerkezetek teljes körű hő- és nedvesség-technikai állapot-meghatározása, életciklus analízise	Tóth Elek
FE-P2	Tervezés és energiahatékonyság összefüggése a környezetterhelés csökkentésének építészeti és épületszerkezeti lehetőségei	Mályusz Levente
FE-P2-T1	ODOO - Solar Decathlon	Varga Tamás
FE-P2-T2	Épületek integrált energetikai szempontú tervezése, a fenntarthatósági kritériumok épület specifikus vizsgálatával és meghatározásával	Varga Tamás
FE-P2-T3	A megújuló energiaforrások hatása Budapest belváros tömbjeinek jövőjére	Alföldi György
FE-P3	Racionális energiafelhasználás	Gróf Gyula
FE-P3-T1	Szintésvetés új diagnosztikai módszerei	Ábrahám György
FE-P3-T2	Energiatudatos klimatizálás	Kajtár László
FE-P3-T3	Áramlástechnikai folyamatok, gépek és berendezések fejlesztése, az energiahatékonyság javítása és a környezetterhelés mérséklése érdekében, numerikus áramlástan és áramlástan mérés-technikai eszközök alkalmazásával	Vad János
FE-P3-T4	Városi szivattyúhálózatok minimális energiafelhasználása, a sztochasztikus fogyasztási igények figyelembevételével	Hős Csaba
FE-P3-T5	Energiatakarékos folyamat-tervezés és energiaintegráció	Pátzay György
Karbon semleges technológiák		
FE-P4	Nukleáris energetika	Aszódi Attila
FE-P4-T1	Fenntartható atomenergetika	Aszódi Attila
FE-P4-T2	Új szilárdági számítási módszerek nukleáris energetikai berendezések méretezéséhez, ellenőrzéséhez	Kovács Ádám
FE-P4-T3	Radioaktív hulladékok tárolására szolgáló kőzetkörnyezetek vizsgálata	Török Ákos
FE-P5	Megújuló energiaforrások	Lezsovits Ferenc
FE-P5-T1	Biomassza termikus konverziós eljárásainak fejlesztése	Lezsovits Ferenc
FE-P5-T2	Energianövény betakarító és feldolgozó komplex rendszer	Jóri J. István
FE-P5-T3	Hatékonyabb biotüzelő anyagok gyártási technológia fejlesztése	Réczey Istvánné
FE-P5-T4	Új generációs szélérőművek tartószerkezete	Dunai László
FE-P5-T5	Geotermikus energiák felhasználása az építészetben	Viczai János
FE-P5-T6	A geotermikus energia hasznosítási lehetőségei Magyarországon	György László

Villamosenergia-technológia és hálózat		
FE-P6	Villamosenergia-hálózat és tárolás	Prikler László
FE-P6-T1	Kiserőművek integrálása a rendszerszabályozásba, Smart Grid rendszerek vizsgálata rendszer kiegyenlítés szempontjából, fogyasztói tárolókapacitások hatékony rendszerintegrációja	Dán András
FE-P6-T2	Intelligens energiahálózatok hardver és szoftver eszközei	Dán András
FE-P6-T3	A magyar szervezett villamosenergia piac integrációjának stratégiája	Raisz Dávid
FE-P6-T4	Középfeszültségű hálózatok rendelkezésre állásának javítása	Dán András
FE-P6-T5	Intelligens energiahálózatok teljesítményelektronikai és informatikai vonatkozásai	Dán András
FE-P6-T6	Megújuló energiaforrás kiaknázás optimális konvertáló egységei	Nagy István
FE-P7	Villamosenergia-technológia és környezet	Dán András
FE-P7-T1	Elosztóhálózati veszteség-menedzsment	Raisz Dávid
FE-P7-T2	Integrált szilárdtest világítástechnikai megoldások egyes kérdéseinek vizsgálata	Poppe András
FE-P7-T3	Napelemek mérési és minősítési eljárásainak fejlesztése	Timárné Horvát Veronika
FE-P7-T4	Nagyméretű elosztott rendszerek energiahatékonyságának vizsgálata	Trinh Anh Tuan
FE-P7-T5	Energiatakarékos akkumulátoros táplálású villamos hajtás megvalósítása zéró emissziós jármű számára	Kohári Zalán
FE-P7-T6	Megújuló energiaforrásokat hasznosító szupravezetős mikroerőmű lépcsőzetes megvalósítási terve, szupravezetős eszközök összekapcsolástól működése, egyes komponenseinek továbbfejlesztése	Vajda István
Döntést támogató tudás		
FE-P8	Energetikai beruházás-értékelési módszertan	Tóth Tamás
FE-P8-T1	EU projektek értékelésének pénzügyi-gazdasági vonatkozásai	Szabó Márta
FE-P8-T2	Elvonások és támogatások szerepe az energetikában	Lakatos Mária
FE-P8-T3	Környezeti és geomérnökség	Galántai Zoltán
FE-P8-T4	A kibocsátási jogok számviteli elszámolása	Karai Éva
FE-P8-T5	Fenntarthatósági szempontok megjelenítési lehetőségei a vezetői számviteli elszámolásokban	Laáb Ágnes
FE-P8-T6	Performance analysis of log-optimal portfolio strategies with transaction costs, Non-parametric and semi-parametric asset pricing, and requisites for long-term growth in financial markets	Ormos Mihály
FE-P9	Energiafogyasztás-felmérés	Gróf Gyula
FE-P9-T1	Energiafogyasztás felmérés műszaki eszközei	Gróf Gyula
FE-P9-T2	Energiafogyasztás felmérés és városfejlesztési tervezés szociológiai eszközei	Janky Béla
FE-P10	Energiaforrások értékelése	Bihari Péter
FE-P10-T1	Energiahordozó forrás- és felhasználási szerkezet előrejelzési és hatáselemző módszerei	Bihari Péter
FE-P10-T2	Energiahordozó allokációs módszerek fejlesztése	Bihari Péter
FE-P10-T3	Szén megkötési (Carbon Capture) technológiák	Gács Iván
FE-P10-T4	Erőművi technológiák hatékonyságnövelése modell alapú szabályozással	Szentannai Pál
FE-P10-T5	A villamosenergia-tárolás gazdasági értékelése	Bohák András
FE-P10-T6	Energiahatékonysági projektek gazdasági elemzése	Dülk Marcel

TERALED mérőrendszer

Villamosenergia konvertáló egység laboratóriumi mérése

Technológia fejlesztéséhez használt reaktor

Biomassza elgázosító helyszíni vizsgálati mérése

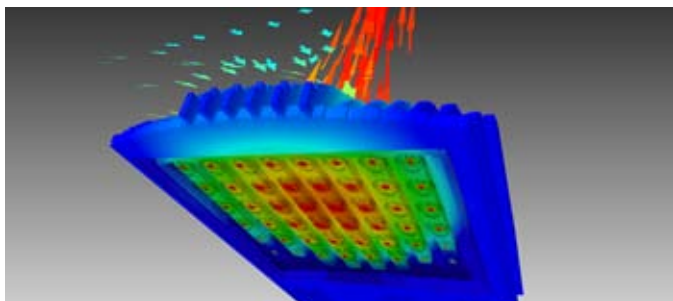

Szupravetős energiatároló

Hőfizikai Laboratórium új műszerei

LED-es lámpatest (Hungarolux Kft
Perlight csatad) CFD szimulációja
(Mentor Graphics FloTHERM)

A Tanácsadó Testület véleménye

A Tanácsadó Testület áttekintette a Fenntartható energetika kiemelt kutatási terület valamennyi projektjének vonatkozó dokumentumait (beszámolók, létszám és publikáció statisztikák stb.) Elfogadja a jelentések számszerű adatait és az azokból következő eredményességet. Mindezek alapján a következő általánosabb érvényű konklúzióra jutott:

A kiemelt kutatási területen művelt témák harmonizálnak a Nemzeti Energiastratégiában és az EU direktívákban megfogalmazott célkitűzésekkel, nemzetközi szinten is korszerűek és méltóak a BME hagyományaihoz. A kutatások két fő csoportba sorolhatóak:

1. Több olyan téma szerepel, ahol a kutatások a globális problémák által érintett, hosszú távú jövőbe mutató területek: új generációs reaktorok, szupravezetés, SmartGrid, Smart City, Solar Decathlon, új generációs biotüzelőanyagok, CCS technológiák.
2. A témák másik csoportja azért fontos, mert olyan, a hazai energetikát és környezetvédelmet érintő területekről van szó ahol a megoldásokat a nemzetközi trendekkel harmonizáltan, de a hazai szakembereknek kell felkutatniuk és a gyakorlat számára közvetíteniük. Ez az ipar közeli tevékenység fontos küldetése a Műegyetemnek. E területekhez számos olyan eredmény kapcsolódik, amelyek már a kutatási fázisban kiváltották az ipar érdeklődését, illetve szabadalomképes megoldásokat eredményeztek.

A témák művelésének feltételrendszerei adottak, számos karközi és más felsőoktatási és akadémiai intézménnyel indult meg a kooperáció. Változó intenzitású a hallgatói részvétel az egyes témákban, a kiemelkedő számú résztvevőtől az egy-két hallgató bekapcsolódásáig tart a skála. A program lezárását követő időszakban a megszületett eredmények, a kialakult hazai és nemzetközi kapcsolatok jó alapot teremtenek a témák továbbviteléhez, új, aktuális témák projektekhez kapcsolására.

Kísérleti lángkép

A Tanácsadó Testület tagjai

Fenntartható energetika kiemelt kutatási terület

Elnök Tombor Antal, MAVIR vezérigazgatói tanácsadó
Tagok Bakács István, az ETE elnöke
Gerse Károly, MVM vezérigazgatói főtanácsadó
Katona Tamás, Paksi Atomerőmű címzetes tudományos igazgató
Korényi Zoltán, E.ON projektfejlesztési igazgató

JÁRMŰTECHNIKA, KÖZLEKEDÉS ÉS LOGISZTIKA

Gördülékenyen

A **Járműtechnika, közlekedés és logisztika (JKL)** kiemelt kutatási terület stratégiája és eredményei jól tükrözik, hogy a kijelölt és művelt K+F irányok megfelelnek a vonatkozó fejlesztéspolitikai koncepcióknak mind nemzetközi (EU Közös Közlekedéspolitika, Horizon 2020), mind hazai (Új Széchenyi Terv, Nemzeti Közlekedési Stratégia előkészítés) szinten. A szakterületet érintő stratégiai dokumentumok a versenyképességi és a fenntarthatósági szempontok kiegyensúlyozott figyelembevételét tűzik ki célul, s a fejlesztési eszközöket is ennek megfelelően határozzák meg. A JKL témalehatárolás összhangban áll ezzel az alapelvvel, amennyiben olyan innovatív technológiai és szervezési megoldásokra koncentrálnak, amelyek - esetenként eltérő arányban - mindkét követelményt szem előtt tartják. A prioritások az utóbbi években alapvetően nem változtak, de intenzívebben előtérbe kerültek olyan fókuszpontok, mint - többek között - az összközlekedési szemlélet, az ellátási hálózatokban történő gondolkodás, vagy a járműgyártás és üzemeltetés hatékonysága.

Varga István

A JKL kutatási stratégia rendszeres aktualizálása, illetve a témaművelés során arra törekszünk, hogy a kutatási program illeszkedjen az aktuális nemzetközi és hazai innovációs főirányokba. Ezen belül a súlypontok dinamikus meghatározása a folyamatosan értékelt kiválósági kompetenciákra alapozva történik.

Az elmúlt két évben a JKL területen **8 projektbe szervezve 25 téma** kidolgozása folyt a BME 6 karának és 15 tanszékének az összefogásával. Az együttműködés a kutatás-fejlesztési feladatokon túl több közös ipari megbízást is eredményezett számos tanszéken. A kiemelt kutatási területen **6 szabadalom** született és több jelentős tudományos publikáció készült el, valamint 5 könyv készült el. A bevont hallgatók és doktoranduszok száma eléri a százat.

A **járműipari kutatások** terén a belsőégésű motorok hatásfok növelése területen kiemelkedőek a projekt beruházása keretében felszerelt motorfékpadon végzett eredményes mérések, és az ezekre épülő

Kapcsolat

Járműtechnika, közlekedés és logisztika

Varga István

egyetemi docens, a kiemelt kutatási terület vezetője

BME Közlekedésautomatikai Tanszék,

1111 Budapest, Bertalan Lajos u. 2. Z épület 5. emelet 514.

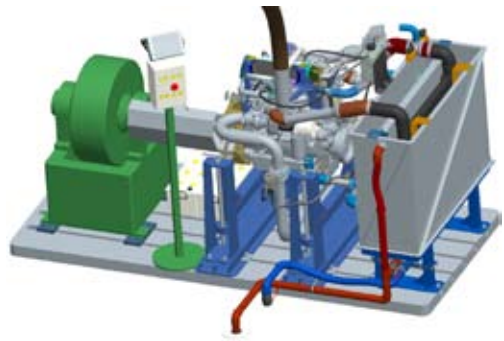
Telefon: 463-2255, 279-6227 • E-mail cím: ivarga@mail.bme.hu

beavatkozási módszerek kidolgozása, valamint a többfázisú áramlások egyszerűsített modellezéseként végzett kísérletek CO₂ gázbuborékok vízdoldódásának detektálására fluoreszcenciás módszerrel. A járművek energetikai viszonyainak kutatása projektben vasúti járművek féktuskós méréseinek adatai alapján készült el egy érintkezési-hőtani-kopási szimulációs algoritmus, amely alapján a kopási számítások jelentősen pontosíthatóak. A jármű és pálya kapcsolatában végzett vizsgálatok a gépjárműkerék megcsúszásának és mikro-rezgéseinek összefüggéseit tárta fel.

A **közlekedési kutatásokban** a közlekedési hálózatok intelligens irányítása területen születtek eredmények, elsősorban a robusztus irányítási módszerek - különös tekintettel az MPC alapú szabályozásokra - algoritmikus megvalósításával. A modellezés területén a nagyméretű közlekedési hálózatok modellezésének módszere és az erre épülő program került továbbfejlesztésre. Több kar együttműködésében készült el a helymeghatározás és útvonalmeghatározás mobiltelefon cellainformációinak felhasználásával. A karbantartási szolgáltatások jellemzői és módszertana területén kidolgozásra került algoritmus-sal a mérőrendszer által szolgáltatott mértékek felülértékelhetők, a vállalat értékrendjét megtestesítő értékelő függvények segítségével.

A **logisztikai kutatások** területén a logisztika intenzív ágazatok minőségi kiszolgálása, versenyképes, magas hozzáadott értékű logisztikai szolgáltatásokkal került az előtérbe. A projektben a megalkotott több modell (pl. áruforgalmi áramlatok) és szimuláció segítségével hatékony irányítási módszerek kerültek kialakításra. Ezen túl az elektronikus fuvar- és raktárbörzék alkalmazása, valamint a mesterséges intelligencia alapú technológiák alkalmazása a logisztikai rendszerek területén születtek új eredmények.

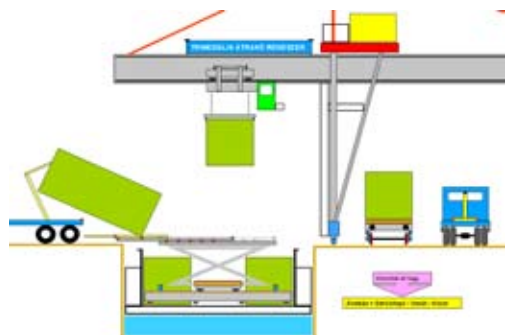
Motor próbapad a motor légmenedzsment mérésekhez

Budapest egyik részhálózatának számítógépes (Vissim) forgalmi modellje

A Budapesti Forgalmirányító Központ BME vezérlő állomása

Trimodális átrakodó rendszer

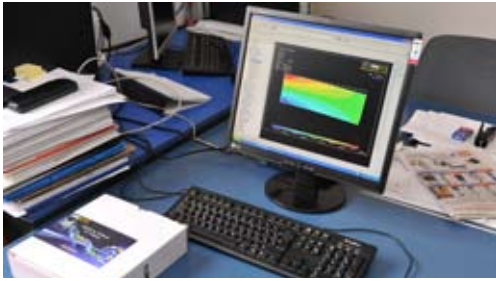
Kutatási projektek és témák

JKL-P1	Belsőégésű motorok hatásfok növelése	Németh Huba
JKL-P1-T1	Belsőégésű motorok légmenedzsmentje	Németh Huba
JKL-P1-T2	Motorok üzemanyag-ellátásának rendszerei	Vad János
JKL-P1-T3	Égésmodellek összevetése, egyszerűsítése, generálása, érzékenységvizsgálat	Tóth János
JKL-P2	Járműipari mechatronikai komponensek fejlesztése	Gubovits Attila
JKL-P2-T1	Gépjárművekben alkalmazott mechatronikus komponensek számítása és szimulációja	Gubovits Attila
JKL-P2-T2	Természetes beszédű kommunikáció elősegítése autós környezetben	Németh Géza
JKL-P2-T3	Gépjármű elektronikai eszközök, készülékek és rendszerek élettartamának és megbízhatóságának növelése	Gordon Péter
JKL-P3	Járművek energetikai viszonyainak kutatása	Sábitz László
JKL-P3-T1	Járműfűtérek továbbításához szükséges energiaigény csökkentésének lehetőségei	Szabó András
JKL-P3-T2	Vasúti fékrendszerek hőfejlődése, súrlódási és kopás szimulációja	Goda Tibor
JKL-P3-T3	Gumiabroncs mikro-rezgéseinek hatása a gördülési ellenállásra	Csernák Gábor
JKL-P4	Közúti közlekedési hálózatok intelligens irányítása	Tettamanti Tamás
JKL-P4-T1	A közúti járműforgalom modellezése és irányítása	Varga István
JKL-P4-T2	Közlekedési alágazatok összekapcsolási informatikai eszközökkel	Csiszár Csaba
JKL-P4-T3	Korszerű útdíj-rendszerek a forgalomszabályozásban	Mészáros Ferenc
JKL-P4-T4	Járműformációk irányítása	Kiss Bálint
JKL-P4-T5	Műholdas technológiák a közlekedésbiztonság növelésére	Lovas Tamás
JKL-P5	Közúti közlekedési modellek és mérési módszerek fejlesztése	Bocz Péter
JKL-P5-T1	Nagyméretű közúti hálózatok szimulációja, analízise, irányítása	Péter Tamás
JKL-P5-T2	Radarszenzorok alkalmazása a közúti járműforgalom mérésére	Seller Rudolf
JKL-P5-T3	Önreprodukciós úthálózati forgalmi modellek kidolgozása, fejlesztések rangsorolásához	Fí István
JKL-P6	Közlekedési alágazati munkamegosztás logisztikai feltételrendszere	Mészáros Ferenc
JKL-P6-T1	Logisztikai ipar kialakításának feltételrendszere közlekedési hálózaton a ko-modalitási prioritások mellett	Kulcsár Béla
JKL-P6-T2	Integrált szállítási láncok szervezési és szabályozási kérdései	Nagy Zoltán
JKL-P6-T3	Az ellátási lánc menedzsment egyes elemeinek fejlesztése	Topár József

CarSim gépjármű szimulátor

JKL-P7	Logisztikai rendszerek működését támogató technológiák fejlesztése	Benkő Gábor
JKL-P7-T1	Bi- és trimodális csomópontokon működő üzemek anyagáramlást elősegítő berendezéseinek, illetve optimális működési paramétereinek meghatározása	Kulcsár Béla
JKL-P7-T2	Elektronikus fuvar- és raktárbörzék alkalmazása a közlekedési csomópontok modalitási lehetőségeinek optimális kihasználása érdekében	Bóna Krisztián
JKL-P7-T3	Mesterséges intelligencia alapú technológiák alkalmazása a logisztikai rendszerek tervezésében és operatív irányításában jelentkező feladatok támogatására	Bóna Krisztián
JKL-P8	Logisztika intenzív ágazatok minőségi kiszolgálása, versenyképes, magas hozzáadott értékű logisztikai szolgáltatásokkal	Topár József
JKL-P8-T1	Nagyvárosok áruellátását támogató city logisztikai szolgáltatások kialakításának magyarországi lehetőségei	Bóna Krisztián
JKL-P8-T2	Járműipari beszállítói minőségmenedzsment rendszer fejlesztése	Topár József

ANSYS tervező szoftver

Audi járműszimulátor, Audi TT

Közúti forgalomirányító berendezés miniloop jármű hurokdetektorral

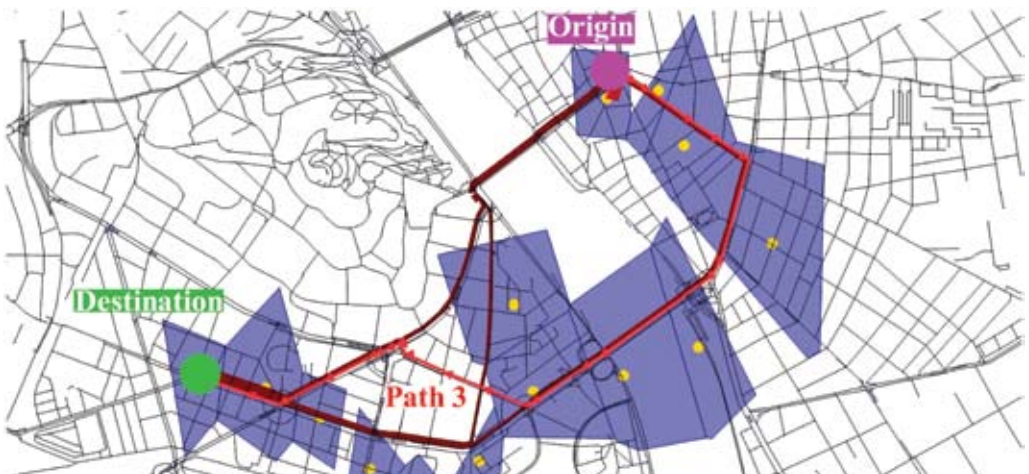
Közúti jelzőlámpa és vezérlőállvány

Lézer optikai rendszer

A projektben felhasznált konténer

Lehetséges útvonalak összevetése - mobiltelefon zónák adatai alapján - számítógépes forgalmi modellben (Visum)

A Tanácsadó Testület véleménye

A BME Kutatóegyetemi Programjának „Járműtechnika, közlekedés és logisztika” kiemelt kutatási terület szakmai beszámolóját a JKL Tanácsadó testület három alkalommal (2011. május 24. és október 20., valamint 2012. január 26.), széles körben meghirdetett szakmai beszámoló keretében tekintette át. A három alkalommal valamennyi, azaz mind a 25 téma beszámoltatásra került. A beszámolók és a projektjelentések alapján a testület a következő megállapításokat teszi.

A JKL területen összeállított kutatási témák korszerűek, megvalósításuk döntően sikeres volt. Megállapítható, hogy a témák művelésének a feltételei adottak voltak, és azokból új tudományos eredmények születtek. A projekt egyik fő célkitűzése volt, hogy az egyetemen belüli szervezeti egységek között szorosabb együttműködést indikáljon, és megismertesse egymással a különböző kutatási területeket és irányokat. A kutatási témák ehhez jó alapot adtak, hiszen több tématerületen is együtt dolgoznak a tanszékek, több téma esetén külön karokról is. A témák és a projektek csoportosítása kellően megalapozott, és a konkrét példákon keresztül megmutatkozik az egyes egyetemi szervezeti egységek közötti kooperációs lehetőségek kihasználása. Néhány esetben a kutatóegyetemi program közös ipari megbízási munkákat is indukált. Elmondható tehát, hogy a szinergiák erősítése terén is jól teljesít a kutatóegyetemi program egésze.

A beszámolók alapján megállapítható, hogy valamennyi téma esetében a kutatómunkába nagyszámú hallgató került bevonásra, mind az alap- és a mesterképzésben, valamint számos doktorandusz dolgozik az egyes témákon. A testület azt is megállapította, hogy a kutatási területek szép számmal indukálják a BSc/MSc szakdolgozatokat, TDK dolgozatokat, ill. PhD kutatási tevékenységeket. Így a gyakorlati szempontok mellett a tudományos publikációk és eredmények száma is várhatóan növekszik. A JKL kutatási területek meghatározásakor egy másik fontos szempont volt a kutatási irányok időszerűsége és gyakorlatorientáltsága, hogy a várható eredmények minél szélesebb körben válhassanak nemcsak a tudomány, de az ipar, ill. piaci szféra javára. Ezek alapján elmondható, hogy a témák gyakorlatiasak, számos kapcsolódási pont található bennük az ipar igényei felé.

A Tanácsadó Testület tagjai

Járműtechnika, közlekedés és logisztika kiemelt kutatási terület

Elnök Kövesné Gilicze Éva egyetemi tanár, BME KSK Közlekedésüzemi Tanszék
Tagok Detrekői Ákos egyetemi tanár, rector emeritus, BME ÉMK Fotogrammetria és Térinformatika Tsz.
Gáspár Péter tudományos tanácsadó, egyetemi tanár MTA SZTAKI
Illés Béla tanszékvezető egyetemi tanár, dékán, Miskolci Egyetem Gépészmérnöki és Informatikai Kar
Karsai Béla vezérigazgató, Karsai Műanyagtechnikai Holding Zrt.

BIOTECHNOLÓGIA, EGÉSZSÉG- ÉS KÖRNYEZETVÉDELEM

Hatásos katalizátor

A XXI. század emberének vitathatatlan kihívása az **élelmezési, egészségügyi és környezeti fenntarthatóság**. Erre a hármas problémacsoportra igyekszik megoldási javaslatot adni a modern biotechnológia, így méltán kaphatta a „reménység technológiája” nevet is. Az európai (Horizon 2020), illetve hazai (Új Széchenyi terv) tendenciákat, cselekvési terveket követve a **Biotechnológia, egészség és környezetvédelem** kiemelt kutatási terület (BEK) esetében is fel kívántuk vállalni a fenntarthatóság korszerű dimenzióiban való gondolkodást, municiót adva a képzési-oktatási folyamatnak is.

A kiemelt kutatási terület stratégiájának megalkotása során az uralkodó tendenciákon kívül figyelembe vettük a **BME sajátosságait**, így a biotechnológia eszköztárát ki tudtuk egészíteni az elektronikai, informatikai, közgazdasági, illetve nanotechnikai tudományterületekével is, mely a többi kiemelt kutatási területtel történő **intenzívebb kapcsolattartást**, így **hatékonyabb kutatási háttérrel** tett lehetővé.

A kiemelt kutatási terület kutatásaiban 6 kar mintegy 20 tanszékének több mint 50 kutatója, illetve a velük dolgozó több mint 100

Szarka András

doktoráns és több száz hallgató vett részt.

A program infrastruktúra fejlesztési eleme hathatós segítséget nyújtott, hogy a biotechnológia jelenkori virágzását elindító **molekuláris biotechnológiai** terület megszilárduljon és központi kutatási magként (core facility) megkezdje működését a Műegyetemen. Ennek

eredményeként sikerült felderíteni a **növényi mitokondrium stressz-érzékelésben, stressz-válaszban** betöltött számos szerepét. A vizsgálatok szintén fényt derítettek az **aszkorbát** és különböző **stresszhelyzetek** eddig nem ismert aspektusaira. Az eredményeket az **agrár-biotechnológia** felhasználhatja stressz-tűrőbb (pl.: szárazság, UV) növényfajok fejlesztéséhez.

A program során olyan modelltermék, reális élelmiszer-mátrix kialakítására és tesztelésére kerülhetett sor, mely alkalmas lehet a **gabona és búza allergiáért** felelős fehérjék megbízható analitikájához **referenciaanyagként** történő felhasználásra. A kiforrott technológiával rendelkező **malomipar** területén, **műszaki fejlesztéssel** további 1,5 %-kal, sikerült az őrlemény-kihozatalt növelni, az új technológiával kinyert

Kapcsolat

Biotechnológia, egészség-és környezetvédelem

Szarka András

egyetemi docens, a kiemelt kutatási terület vezetője
BME Alkalmazott Biotechnológia és Élelmiszer-tudományi Tanszék,
1111 Budapest, Szent Gellért tér 4., Ch. III.
Telefon: 463-3858 • E-mail cím: szarka@mail.bme.hu

Biotechnológia, egészség- és környezetvédelem

őrlemerenyfrakció egészségtámogató összetevőkben is gazdagnak bizonyult.

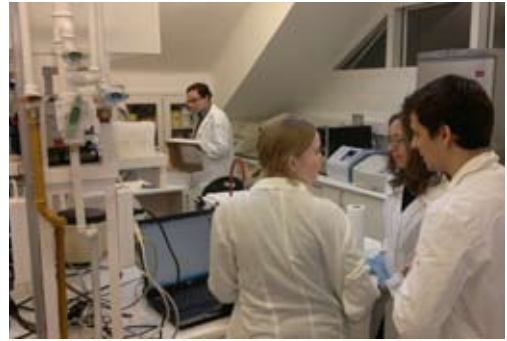
Az orvos-biológiai adatok egyre növekvő mennyisége az adat- és tudásfűzítőt a biológiai és gyógyszerkutatások, illetve a klinikai alkalmazások egyik központi problémájává tette. A program során kifejlesztett **adathűzés kutatási módszerek** gyógyszeripari kutatásokban való alkalmazása már igen közel jár a gyakorlati felhasználáshoz.

A **környezetkímélő technológiák** kutatása során fontos előrelépést jelenthet, hogy **mikrohullámú és oldószermentes körülmények** között sikerült a sokoldalú felhasználásnak örvendő (bioaktív vegyületek, égesgátlók és Li-akkumulátorok) foszfinsavak direkt észteresítését és amidálását megvalósítani, amely reakciók normál körülmények között nem is játszódnak le.

A BME interdiszciplináris kutatói bázisára alapozva **hatékony, költségkímélő biotechnológiai eljárások kidolgozása** történt meg, melyek messzemenően figyelembe veszik, hogy a **szennyvizek** minősége és a **tisztítási** követelmények hazánkban helyszínenként változhatnak és jelentősen eltérhetnek a külföldi, a hagyományos gyakorlatban referenciaként szolgáló példáktól.

A **személyre szabott**, az érintettek közreműködését kihasználó eljárások révén válhat fenntarthatóvá az **egészségügyi ellátás**. A BME több tanzékén is folynak ezt megalapozó kutatások. Ezek harmonizálása, az érintett kutatók - és a velük kapcsolatban álló cégek - közti kapcsolatok kiépítése hatékony, BME központú kutatási kapacitást hozott létre.

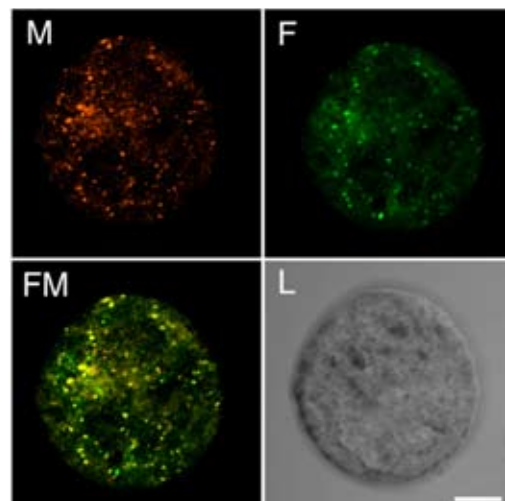
A program keretében létrejött **infrastrukturális fejlesztések**, illetve **munkakapcsolatok** már újabb **elnyert pályázatokat** eredményeztek, amelyek biztosítják a kiemelt területen belül a további sikeres munka felteleteit.

A BME molekuláris biotechnológiai laboratóriuma

A ppr-40-1 mutáns só stressz érzékenysége

A ppr-40 fehérje mitokondriális lokalizációja, fluoreszcens immunhisztokémiai felvételeken

Kutatási projektek és témák

BEK-P1	Egészségügyi és molekuláris biotechnológia, biokatalitikus technológiák	Salgó András
BEK-P1-T1	Bioszenzorok és mikrobioanalitikai rendszerek fejlesztése, illetve alkalmazása	Gyurcsányi Róbert
BEK-P1-T2	Molekuláris lenyomatú polimerek	Horvai György
BEK-P1-T3	Élő sejtek, fehérjék, vakcinák (nano)formulálása és vizsgálati módszerei	Marosi György
BEK-P1-T4	Biotechnológiai alapú gyógyszer előállítás és folyamatainak irányítására alkalmas vizsgálati módszerek fejlesztése és alkalmazása	Salgó András
BEK-P1-T5	Kémiai biológia - Enzimmechanizmusok vizsgálata, szelektív biotranszformációk	Poppe László
BEK-P1-T6	Kémiai biológia - Enzimmechanizmusok vizsgálata	Nyulászi László
BEK-P1-T7	A biotechnológia alkalmazási lehetőségeinek vizsgálata a textiliparban	Csiszár Emília
BEK-P1-T8	Személyre szóló kemoterápia	Vértessy Beáta
BEK-P1-T9	Stressz kiváltotta adaptációs mechanizmusok vizsgálata állati, humán és növényi mitokondriumban	Szarka András
BEK-P2	Élelmiszer, mezőgazdasági és ipari biotechnológia	Tömösközi Sándor
BEK-P2-T1	Fehér biotechnológiai módszerek kutatása és eljárások fejlesztése	Sevella Béla, Németh Áron
BEK-P2-T2	Növényi termékek kíméletes kezelése, növényi hatóanyagok kíméletes kinyerése	Simándi Béla
BEK-P2-T3	Egészségtámogató gabonalapú termékfejlesztés, élelmiszerallergia és intolerancia	Tömösközi Sándor
BEK-P2-T4	Bionyersanyagok kíméletes elválasztása és tisztítása	Cséfalvay Edit
BEK-P3	Bioinformatika	Antal Péter
Bioinformatikai szolgáltató központ		
BEK-P3-T1	Bioinformatikai adatbázisok és statisztikai módszerek fejlesztése és telepítése	Sárközy Péter, Millinghoffer András, Hajós Gergely, Antal Péter
BEK-P3-T2	Újrapozícionálás alapú gyógyszerhatóanyag prioritizálás	Arany Ádám, Antal Péter
BEK-P3-T3	Fehérjemodellezés, szerkezet és funkció	Poppe László
Személyre szabott medicina		
BEK-P3-T4	Fenotípusok mérés technikája. Fenotípusok kvantitatív mérése, speciálisan a vérnyomásmérés és neurodegeneratív betegségek progressziójának a mérés technikája. A stressz (mentális megterhelés) kvantitatív mérésének és zavaró szerepének vizsgálata. Az otthoni monitorozás és betegellátás számára szolgáló paraméterek megbízhatóságának vizsgálata és javítása.	Jobbágy Ákos
BEK-P3-T5	Genetikai asszociációs és farmakogenomikai kísérletek tervezése és elemzése, tudásbázisok létrehozása	Hullám Gábor, Gézsi András, Temesi Gergely

BEK-P4	Környezetkímélő technológiák (környezetterhelés csökkentése, szennyezés megelőzése)	Keglevich György
BEK-P4-T1	Környezetbarát anyagok és technológiák infrastruktúra mûtárgyak építésénél	Farkas György
BEK-P4-T2	SO ₂ és CO ₂ emisszió csökkentési technológiák és berendezések fejlesztése	Örvös Mária
BEK-P4-T3	Fenntarthatóság / fenntartható fejlődés	Valkó László
BEK-P4-T4	Klímavédelem /globális éghajlatváltozás	Valkó László
BEK-P4-T5	Szilárd hulladékkezelés: szilárd/hulladék analízis, újrahasznosítás, hulladékok égésgátlása, égése, pirolízise, hulladéktárolók anyag-technológiája	Marosi György
BEK-P4-T6	Környezetbarát és foszfororganikus átalakítások	Keglevich György
BEK-P4-T7	Kírotechnológiai kutatások	Faigl Ferenc
BEK-P4-T8	Új resolválási módszerek	Fogassy Elemér
BEK-P4-T9	Királis koronaéterek ill. lariátéterek	Huszthy Péter
BEK-P4-T10	Királis koronaéterekkel katalizált sztereoszektív szintézisek	Huszthy Péter, Bakó Péter
BEK-P4-T11	Környezetkímélő technológiák vizsgálata életciklus-elemzéssel	Benkó Tamás
BEK-P4-T12	Környezetbarát anyagok és technológiák az elektronikai iparban	Hajdu István
BEK-P5	Környezeti károk helyreállítása, szennyvíztisztítás	Jobbágy Andrea
BEK-P5-T1	Pelyhes szerkezetű lebegőanyagok leválasztási hatékonyságának növelése mágneses erôtérrel mozzgatott nano-részecskékkel	Búzás Kálmán
BEK-P5-T2	Csapadékvizzel közvetített antropogén anyagáramok okozta környezetterhelés és a csapadékvíz hasznosítás feltételei városi környezetben	Clement Adrienne
BEK-P5-T3	Légszennyezés hatása épített kulturális örökségünkre	Török Ákos
BEK-P5-T4	Biológiailag aktív, szennyezőanyagok szelektív kinyerése/eltávolítása, légtérben való bomlásának fizikai kémiai vizsgálata	László Krisztina
BEK-P5-T5	Ipari technológiai vizek komplex, fiziko-kémiai és biológiai, kezelése	Mizsey Péter
BEK-P5-T6	Spontán és irányított biodegradáció a szennyvíztisztításban	Jobbágy Andrea
BEK-P5-T7	Környezeti károk terjedésének modellezése: számítógépes szimuláció, hatékony numerikus eljárások kidolgozása, a modellek matematikai elemzése	Horváth Róbert
BEK-P6	Integrált egészségvédelmi- és gyógyszer-technológiák	Marosi György
BEK-P6-T1	Racionális hatóanyag tervezés kémiai támogatása, gyógyszerhatóanyagok és intermedierjeik szelektív szintézise	Szántay Csaba, Keglevich György, Faigl Ferenc
BEK-P6-T2	Készítménytechnológiai és készítményanalitikai fejlesztések	Marosi György
BEK-P6-T3	Szerveetlen nanohordozók és antibakteriális készítmények fejlesztése	Hórvölgyi Zoltán
BEK-P6-T4	Szabályozott és célzott hatóanyag-leadású készítmények fejlesztése	Szilágyi András
BEK-P6-T5	Biokompatibilis és/vagy biológiaiilag lebontható polimer-, lágy-, szerveetlen- és hibrid- anyagokon alapuló, nanoszerkezetű hatóanyag-leadó rendszerek, diagnosztikai és nyomjelző eszközök fejlesztése.	Pukánszky Béla

Légzésvizsgálat Clark-elektóddal

DNS mennyiségi meghatározása

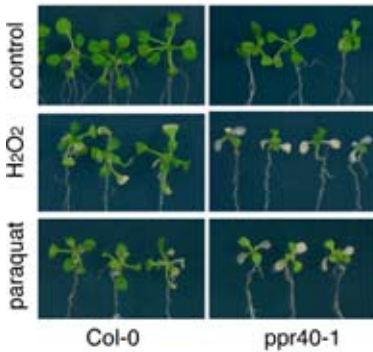

Aszkorbinsav fotometriás meghatározása

Steril munkavégzés a lamináris boxban

BEK-P7	Mérnöki módszerek a gyógyászatban és az életvitel támogatásában	Jobbágy Ákos
BEK-P7-T1	Élesztőgombák sejtnövekedésének és -osztódásának tanulmányozása mikroszkópos mérésekkel és matematikai modellezéssel	Sveiczer Ákos
BEK-P7-T2	Emberi szervrendszerek numerikus biomechanikai szimulációi	Bojtár Imre
BEK-P7-T3	Emberi gerinc műtéti és konzervatív kezelés hatására lejátszódó mechanikai változásainak numerikus vizsgálata	Bojtár Imre, Kurutzné Kovács Márta
BEK-P7-T4	Áramlásszimuláció (Agyi aneurizmák áramlásvizsgálata)	Paál György
BEK-P7-T5	Új módszerek kidolgozása élettani folyamatok vizsgálatához	Benyó Balázs
BEK-P7-T6	Orvosi vizualizáció	Csébfalvi Balázs
BEK-P7-T7	Ízületi protézis beültetésének hatása a mozgásra	Kiss Rita
BEK-P7-T8	„Ambient Assisted Living” rendszerekben bevetendő érzékelők	Sántha Hunor
BEK-P7-T9	Bioérzékelő alapú érzékelők és kezelőkészülékek gyárthatóra tervezése	Sántha Hunor
BEK-P7-T10	Környezetvédelmi monitoring	Szabó Sándor
BEK-P7-T11	Permet anyag intelligens adagolója	Holczer Tamás
BEK-P7-T12	Autonóm működésű, kisl fogyasztható orvosi mikrodiagnosztikai eszközök kutatás-fejlesztése	Bognár György

A ppr-40-1 mutáns oxidatív stressz érzékenysége

Steril munkavégzés humán sejteken a BME molekuláris biotechnológiai laboratóriumában

A Tanácsadó Testület véleménye

A Tanácsadó Testület véleménye szerint a BME BEK komplex, többféle kutatási témát integráló irányzat, több kar hozzájárulásával alakult ki. Tevékenysége során létrejött többek között egy molekuláris biológiai, biotechnológiai mag, ami a BME-n hiányt pótló és egyértelműen illeszkedik a nemzetközi trendekhez. Igen öröndetes, hogy máris számos együttműködés alakult ki más kutatóegyetemekkel, illetve akadémiai intézetekkel.

A BEK kutatási profilja jól illeszkedik a nemzetközi, hazai alap-, és alkalmazott kutatási trendekhez, azonban a kutatási profil kevesebb témára történő fókuszálásával a működési hatások tovább javulhatnak.

Örömmel tapasztaltuk, hogy a program kapcsán több együttműködés született és máris sikeres támogatott közös projektek jöttek létre. Szintén eredményként értékeljük, hogy a korábban említett profiltisztítási, racionalizálási folyamat is megindult.

A Tanácsadó Testület véleménye szerint a kutatóegyetemi programban való részvételhez a kiválóságnak egyértelmű kritériumnak kell lennie. Ennek érdekében javasoljuk egy független versenyeztetési, pályázatadási rendszer felállítását. A kiválóságra való törekvés egyértelmű kulcsmondata lehet a jövő műegyetemi kutatóegyetemi programnak.

A Tanácsadó Testület tagjai

Biotechnológia, egészség- és környezetvédelem kiemelt kutatási terület

- Elnök Dudits Dénes akadémikus, MTA alelnök, MTA SzBK Növénybiológiai Intézet
Tagok Bánhegyi Gábor egyetemi tanár, intézetigazgató, Semmelweis Egyetem Orvosi Vegytani Intézet
Lásztity Radomir professzor emeritus, BME Alk. Biotechnológia és Élelmiszer-tudományi Tsz.
Thaler György fejlesztési igazgató, Richter NyRt.
Tungler Antal tudományos tanácsadó, MTA Energiatudományi Kutatóközpont
Zettwitz Sándor ügyvezető igazgató, 77 Elektronika Kft.

NANOFIZIKA, NANOTECHNOLÓGIA ÉS ANYAGTUDOMÁNY

Eredmények és együttműködés

A **Nanofizika, nanotechnológia és anyagtudomány (NNA)** kiemelt kutatási terület stratégiája a nemzetközi trendek, a hazai lehetőségek és a BME szakmai erősségeinek figyelembe vételével fogalmazta meg célkitűzéseit. A természettudományos jelenség-orientált kutatások és a műszaki tapasztalatokon alapuló fejlesztések összekapcsolása jelentős kutatási potenciált tárt fel. A karok közti magas szintű együttműködésre példa a projekt indulásakor létrehozott **Nanotechnológiai Laboratóriumi Hálózat** működtetése, az FP7 keretében szervezett **EuroNanoForum-2011** tudományos konferencián való hangsúlyos megjelenés, valamint az ipari kapcsolatok erősítését célzó, a BME nanotechnológiai kapacitását bemutató **nanotechnológiai börze** szervezése (Hungexpo-2012).

A BME négy karán, 13 tanszék mintegy 70 kutatójának és 30 PhD hallgatójának részvételével folytatott kutatások négy területre koncentráltak. A **nanoelektronika** projekten belül jelentős technológiai

Mihály György

fejlesztés történt a grafén alapú nanoáramkörök, a molekuláris elektronikai elemek, valamint a félvezető kvantum-elektronikai eszközök előállításaterületén. Ez utóbbira példa az InSb nanopálcákra litografált, egyetlen elektronnal vezérelt tranzisztor megvalósítása.

A nanoelektronikai kutatásokhoz kapcsolódik a kutatóegyetemi program egyik legnagyobb laboratóriumi fejlesztése, a kvantum-elektronikai kísérletekhez szükséges ultra-alacsony hőmérsékletek előállítására alkalmas berendezés üzembe helyezése. A projekt keretében végzett alacsony hőmérsékletű kísérletek alapozták meg a nanométeres méretskálájú AgS_x **memrisztor** létrehozását. Az eszköz azonban szobahőmérsékleten is működik, és „rezisztív memória” tulajdonsága olyan potenciális alkalmazásokat ígér, mint analóg számítógép, neurális hálózat, analóg memória, programozható logika. A **felületi nanostruktúrák** kutatása a modern forrasztási technológiák anyagtudományi vonatkozásaiban hozott új eredményeket.

Kapcsolat

Nanofizika, nanotechnológia és anyagtudomány

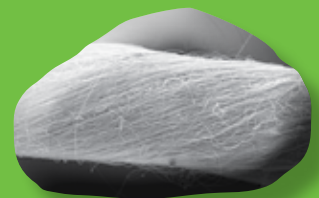
Mihály György

egyetemi tanár, tanszékvezető, a kiemelt kutatási terület vezetője

BME Fizika Tanszék, 1111 Budapest, Budafoki út 6-8.,

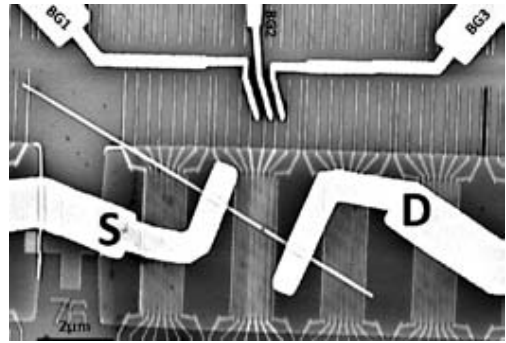
F épület I. lépcsőház, 1. em. 12.

Telefon: 463-2313 • E-mail: mihaly@phy.bme.hu

Nanofizika, nanotechnológia és anyagtudomány

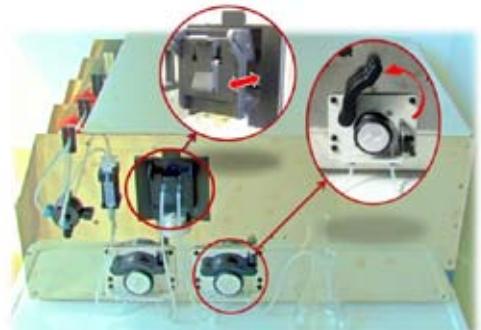
Az eljárás során kialakuló intermetallikus rétegek szerkezetének pontos ismerete nélkülözhetetlen a gyártástechnológiában alkalmazott optikai ellenőrzés optimális paramétereinek megválasztásához, valamint a mechanikai rögzítés jellemzéséhez. A **szerkezeti és funkcionális anyagok** közül a projekt keretében előállított nano-kapszulákat tartalmazó önjavító polimerek, valamint különböző polimer nanokompozitok emelhetők ki. Az elektrosztatikus porlasztással, illetve szálképzéssel bevonatolt nano- és mikro-részecskék létrehozására szabadalmaztatott módszer és berendezés széles körű alkalmazásokat ígér: gyógyszeripari, orvosi diagnosztikai, élelmiszeripari és kémiai eljárásokban való hasznosítást. Az **aktív nanoszerkezetű anyagok** kutatásai közül kiemelendő a szilárdtest ioncsatornákon alapuló potenciometriás érzékelők fejlesztése, ezen belül a nanorészecskék számlálására alkalmas nanopórusok előállítása, geometriai és elektrokémiai karakterizálása. Hasonlóan sikeres volt az egyedi biológiai ioncsatornáknak szilárdtestben történő rekonstrukciója. Igazi csúcstechnológiai megoldás a fehérjék szelektív megkötésére alkalmas felületi lenyomatú vékony polimer filmek létrehozása. Szabadalmi oltalommal rendelkezik az a mikrofluidikai vezérelhető szelep-konstrukció, amely a lab-on-a-chip rendszerek jelentős továbbfejlesztését teszi lehetővé. A projekt keretében megvalósított komoly eszközfejlesztések és az elnyert, tipikusan 5 éves pályázati támogatások középtávon megnyugtatóan biztosítják a nanotechnológiai kutatások eredményes folytatását. A nagy összegű pályázati támogatások közül kiemelendő a projekt futamideje alatt indult NIH program (2010), két ERC grant (2011), két MTA kutatócsoport (2011, 2012) és két Lendület támogatás (2011,2012).

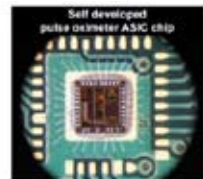
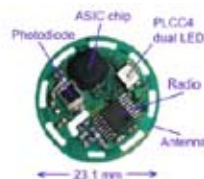
Félvezető nanopálcaból elektron sugaras litográfiával kialakított nanoáramkör elektronmikroszkópos felvétele

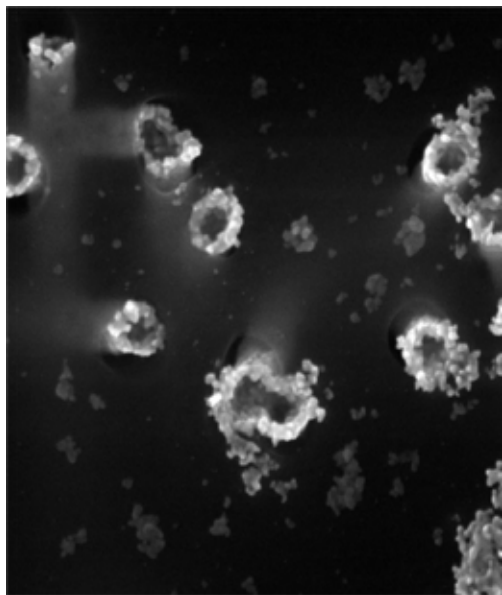
Nanoelektronika labor-részlete

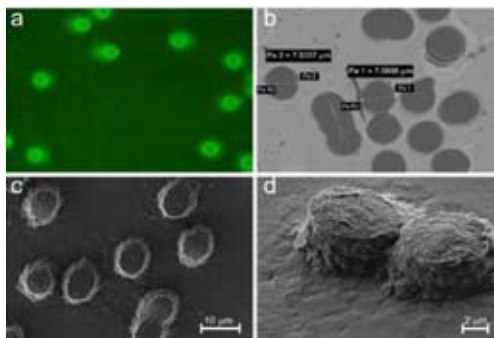
Felületi plazmon-rezonanciás képalkotó berendezés: 50 nm-es aranyréteggel ellátott bioérzékelő lapka, amelyen több mint 100 helyen vett valós idejű analitikai és kinetikai információt lehet nyerni.

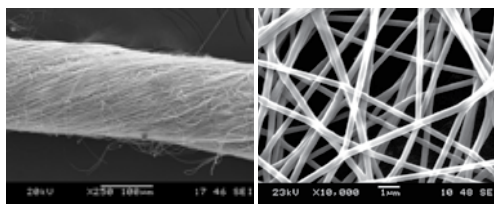
A világ legkisebb vezeték nélküli pulzoximéteres érzékelője: egy viselhető, vezeték nélküli érzékelőfej, amelyet a vizsgált alany véroxigén szintjét lehet folyamatosan nyomon követni

Funkcionalizált arany nanopórusok

Felületi lenyomatú polimerok: szelektív protein felismerés

Elektrospinning: elektrosztatikus erőhatással elvékonyított nanoszálakból készült fonal és elvékonyított nanoszálak

Kutatási projektek és témák

NNA-P1	Nanoelektronika	Csonka Szabolcs
NNA-P1-T1	Spintronika	Simon Ferenc
NNA-P1-T2	Hibrid nanoszerkezetek, molekuláris elektronika	Halbritter András
NNA-P1-T3	Nanoelektronikai eszközök	Mizsei János
NNA-P2	Felületi nanostruktúrák	Harsányi Gábor
NNA-P2-T1	Felületi nanostruktúrák minősítése	Illés Balázs
NNA-P2-T2	Nanorétegek analitikája és optoelektronikai alkalmazása	Kocsányi László
NNA-P3	Szerkezeti és funkcionális anyagok	Czigány Tibor
NNA-P3-T1	Polimer nanokompozitok – I	Czigány Tibor
NNA-P3-T2	Polimer nanokompozitok – II.	Pukánszky Béla
NNA-P3-T3	Bioanyagok felületmódosítása	Dobránszky János
NNA-P4	Aktív nanoszerkezetű anyagok	Hórvölgyi Zoltán
NNA-P4-T1	(Bio)kémiai érzékelés funkcionizált nanoszerkezetekkel	Gyurcsányi E. Róbert
NNA-P4-T2	Funkcionális és rezponzív anyagok nano(bio)technológiai alkalmazásokra	Hórvölgyi Zoltán
NNA-P4-T3	Biofunkcionalizált felületek kutatása pásztázó mikroszkópiás módszerekkel	Sántha Hunor

A Tanácsadó Testület véleménye

A Tanácsadó Testület meghallgatta a Nanofizika, nanotechnológia és anyagtudomány kiemelt kutatási terület valamennyi projektjének beszámolóját, áttanulmányozta az összes jelentést, a publikációk és az elkészült értekezések listáját. Elfogadja a jelentések számszerű adatait és az azokból következő eredményességet. Mindezek alapján a következő általánosabb érvényű konklúzióra jutott:

Tudományos eredmények. A kiemelt kutatási területen művelt témák korszerűsége megfelel a tudomány élvonalának, de kétféleképpen.

1. Több olyan téma szerepelt és számolt be, amelyek egyértelműen a nanotudomány „Nature-értelmű” élvonalához tartoznak, ill. azt célozzák, egyes témák unikálisak is (a nanoelektronika projekt memrisztora és az aktív nanoszerkezetű anyagok projekt funkcionális nanoszerkezetei kiemelkednek az alap kutatás-jellegű mezőnyből). Ez a két téma olyan, hogy nem csak érdemesek szabadalmi védelemre, de hiba lenne azt hanyagolni. Hogy ez az unikalitás meddig lesz tartható, az már nehezen jósolható, de meg kell kísérlni érdemi szabadalomig, KKV alapításig eljuttatni. Valószínűleg csak ez esetben lehet később értékesíteni. A Tanácsadó Testület gratulál a részvevő kutatóknak, szellemi vezetőiknek.
2. A témák másik csoportja éppoly fontos, mert ipar-közeli, és amelyek művelése a műszaki egyetem missziójaként is tekintendő. Ezek fontos mérési és preparatív metodikák honosítását, alkalmazását jelentik, amely nélkülözhetetlenek egy elérendő, masszív infrastruktúra létrejöttéhez, amely viszont a tartós siker záloga.

Mindkét témacsoport legjobb témáit továbbvitelre, kiemelt támogatásra javasoljuk. Remélhető, hogy nagy létszámú hallgatói részvétellel, amely cikkeket, értekezéseket jelent, a témák sikeresen művelhetők lesznek a következő évtizedben – a korszerűségük ebben az időskálában látható.

A Tanácsadó Testület örömmel állapította meg, hogy – főleg a kiemelkedően sikeres témák – pragmatikusan kezelték a kapcsolatokat és minden hazai lehetőséget kihasználtak az eredményesség érdekében. Elsősorban két (egyesülő) MTA intézet preparatív hazai csúcstelejesítményeit aknázták ki, mint a siker feltételét. Az MTA intézetek is szívesen kapcsolódtak be a nekik is, eszközeiknek is csúcsteljesítményét igénylő izgalmas feladatok megoldásába. Ez rendkívül pozitív, hirdető tudománypolitikai érték.

A Tanácsadó Testület tagjai

Nanofizika, nanotechnológia és anyagtudomány kiemelt kutatási terület

Elnök	Gyulai József akadémikus, MTA TTK Műszaki Fizikai és Anyagtudományi Intézet
Tagok	Arató Péter egyetemi tanár, BME Villamosmérnöki és Informatikai Kar
	Ginsztler János egyetemi tanár, BME Gépészmérnöki Kar
	Kellermayer Miklós igazgató, Semmelweis Egyetem, Biofizikai és Sugárbiológia Intézet
	Szépölygi János igazgató, MTA TTK Anyag- és Környezetkémiai Intézet

INTELLIGENS KÖRNYEZETEK ÉS E-TECHNOLÓGIÁK

Közös IKT alkalmazások: Helyes volt az elképzelés, jól halad a rendszerintegráció

A kutatóegyetemi program keretében az Intelligens környezetek és e-technológiák (IKT) kiemelt kutatási terület (KKT) stratégiáját a nemzetközi gazdasági és szakmai trendeknek megfelelően alakította ki. A terület interdiszciplináris jellegét mi sem bizonyítja jobban, mint az a tény, hogy a BME mind a nyolc kara részt vesz e terület kutatásában.

A BME hármas - műszaki-, gazdasági-, társadalom- és természettudományi-kompetenciájából adódó „rendszerintegrátori” jelleg kedvező hatással volt az elért eredményekre. A kutatóegyetemi program nagymértékben hozzájárult ahhoz, hogy a különböző kutatócsoportokban folyó munkát sikerült összehangolni és harmonizálni. Az elért elméleti és gyakorlati eredmények alátámasztják az induláskor definiált stratégia helyességét. A Gartner – az IT szektor vezető nemzetközi piacutató cége – 2012-15-re szóló prognózisa közzétette a terület tíz legfontosabb fejlődési irányát. Az IKT-ben megvalósult

Charaf Hassan

alkalmazások éppen ezeknek a prioritásoknak a középpontjában állnak.

A Hatékony szoftver és hardver megoldások projekt keretében hardver- és szoftvermegoldások kutatásával foglalkoztunk. A szoftveres témák között szerepelt a modellezés, tesztelés, nagy komplexitású rendszerek vizsgálata,

adattárolás és titkosítás, adatfeldolgozás. A hardveres témák között vizsgáltuk többek közt a nagy számításigényű megoldások kialakítását FPGA alapokon, a jelfeldolgozást és a szenzorokat. A jövő hálózati megoldásai projekt keretében tanulmányoztuk a hely alapú mobil közösségi hálózatok által felvetődő biztonsági (privacy) kérdéseket. A közösségi alkalmazások során előfordulhatnak olyan szituációk, amikor személyes adatot, konkrétan a felhasználó korábbi földrajzi pozíciójára vonatkozó információt kell harmadik fél eszközén, illetve szerverén feldolgozni, esetleg tárolni.

Különös figyelmet fordítottunk egyrészt

Kapcsolat

Intelligens környezetek és e-technológiák

Charaf Hassan

egyetemi docens, a kiemelt kutatási terület vezetője
BME Automatizálási és Alkalmazott Informatikai Tanszék
1111 Budapest, Magyar tudósok krt. 2. Q épület QB204
Telefon: 463-3969 • E-mail cím: hassan@aut.bme.hu

Robonaut versenye, hallgatók által épített robotok

az energiahatékonyság megteremtésére, másrészt a földrajzi pozíciók súlyozott halmazának (pl. előfordulási valószínűség) hatékony tárolására és frissítésére. Másodlagos feladatként ezáltal megjelent az ilyen jellegű tér-idő adatok kommunikációjának optimalizációja, illetve a protokollfejlesztés is. Az e-gazdaság és e-társadalom projektben azt a helyzetet elemeztük, hogy az Internet elterjedésével a szubjektív felelősség sokszor nem alkalmazható, a vétkesség fogalom gyengül. A hatékony ember-gép interakció projekt kutatói kifejlesztettek egy direkt-adjungált kombinált Monte Carlo részecsketranszport módszert, amely a fizikai részecskéket (foton) és azok pályáját fordított irányban bejáró importonokat egyszerre követi, és a két módszer előnyeit kombinálja. Az intelligens gép és a fizikai világ projekt során a beágyazott rendszerek témaköréhez kapcsolódó igen szerteágazó tevékenység folyt a hardver- és szoftvertervezési módszertanok kidolgozástól az algoritmusfejlesztésen át néhány fontos és érdeklődésre joggal számot tartó alkalmazásig. Az IKT alkalmazások projekt kutatói több olyan alkalmazást készítettek el, amelyek jól demonstrálják a született kutatási eredmények fontosságát. Néhány megszületett alkalmazást emelünk ki: Helyspecifikus tervezést segítő mérőrendszer, beltéri helymeghatározó rendszer, egy robot, ami az EUROBOT

A BME ROBOT szereplése az EUROROBOT versenyen

nemzetközi versenyen eredményesen szerepelt, könyvolvasó, valamint egy modell alapú keretrendszer, amely támogatja a hatékony multiplatformos szoftverfejlesztést. A projektben 150 oktató-kutató, valamint 50 doktorandusz vett részt 45 témában.

A projekt keretében megvalósított kutatások egyik kiemelt sikere az optikai hálózatok linkhiba monitorozása kutatási téma, amelynek témavezetője az MTA Lendület 2012 programnak egyik nyertese. A témák többsége a kutatóegyetemi támogatás utáni időszakban is folytatódik.

A stratégia felülvizsgálatánál a Horizon 2020 paradigmának megfelelően aktualizáljuk a kutatási irányokat.

Helyspecifikus tervezést segítő mérőrendszer telepítés közben

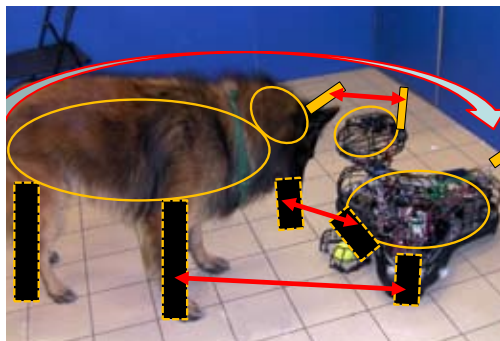
Helyspecifikus tervezést segítő mérőrendszer fejlesztése

EUROBOT

Kutatási projektek és témák

IKT-P1	Hatékony szoftver és hardver megoldások	Charaf Hassan
IKT-P1-T1	Modellezés és moadellfeldolgozás	Lengyel László
IKT-P1-T2	Adatkezelő technológiák	Kovács Ferenc
IKT-P1-T3	Informatikai rendszerek automatikus tesztelése és teljesítőképességi értékelése	Do Van Tien
IKT-P1-T4	Komponens metamodell és nagy rendelkezésre állású rendszerek tesztelése és a szoftverminőség biztosítása	Kondorosi Károly
IKT-P1-T5	Heterogén nagyteljesítményű számítások	Fehér Béla
IKT-P1-T6	Hatékony jelfeldolgozó architektúrák	Fehér Béla
IKT-P1-T7	Intelligens szenzorrendszerek és alkalmazásuk növényi minták vizsgálatára	Barócsi Attila
IKT-P1-T9	Modell alapú mérnöki módszerek kidolgozása orvosi és műszaki alkalmazásokhoz	Benyó Balázs
IKT-P2	A jövő hálózati megoldásai	Imre Sándor
IKT-P2-T1	Hely alapú mobil szolgáltatások	Forstner Bertalan
IKT-P2-T2	MIMO többfelhasználós hullámterjedési modellek, ellátottság optimalizálás	Nagy Lajos
IKT-P2-T3	Jövő Internet architektúrák és protokollok: skálázható útválasztás	Gulyás András
IKT-P2-T4	Hálózattervezési és hálózatanalízis problémák skálázhatóságának újraértékelése masszív párhuzamosítási környezetben	Horváth Gábor
IKT-P2-T5	Hírnévre épülő biztonsági megoldások a jövő Internet architektúrájában	Félegyházi Márk
IKT-P2-T6	Optikai hálózatok linkhiba monitorozása	Tapolczai János
IKT-P3	E-gazdaság és e-társadalom	Szakadát István, Verebics János
IKT-P3-T1	Vállalatirányítási rendszerek integrációja	Szikora Béla
IKT-P3-T2	Integrált e-szolgáltatások kialakításának technikai feltételei	Kondorosi Károly
IKT-P3-T8	Interakció-navigáció-interfész	Szakadát István
IKT-P3-T9	Identitás, lojalitás, közösség - digitális környezetben	Horányi Özséb

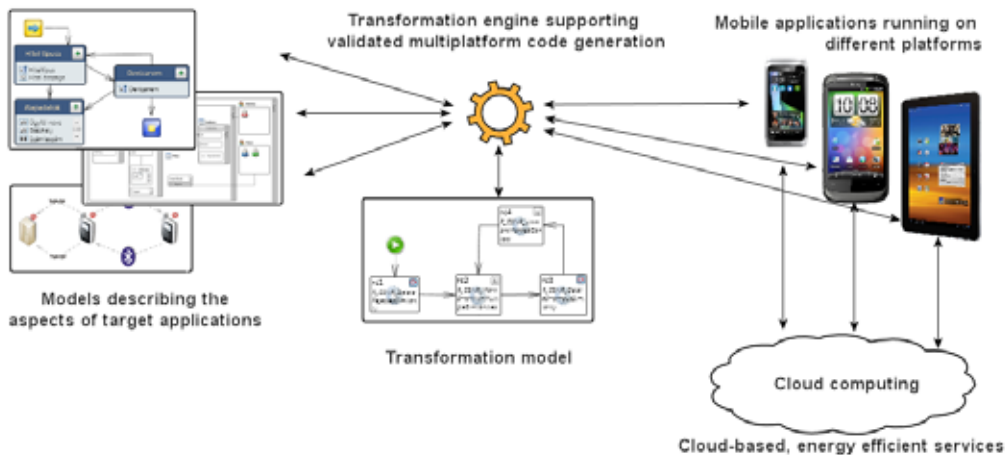

ETO robotkutya

Térképalapú mobil közösségi háló

IKT-P4	Hatékony ember-gép interakció	Szirmay-Kalos László
IKT-P4-T1	Virtuális világok és vizualizáció analógiák alapján	Szirmay-Kalos László
IKT-P4-T2	Eto-kommunikáció	Korondi Péter
IKT-P5	Intelligens gép és a fizikai világ	Horváth Gábor
IKT-P5-T1	Intelligens eszközök, mikrokontroller alapú rendszerek	Tevesz Gábor
IKT-P5-T2	Intelligens világítástechnika	Poppe András
IKT-P5-T3	Feladatorientált többprocesszoros rendszerek tervezési módszertanának kifejlesztése	Arató Péter
IKT-P5-T4	3D mozgásanalízisen alapuló egészségügyi alkalmazások	Loványi István
IKT-P5-T5	Modell alapú tervezési és analízis módszerek kidolgozása kritikus számítógépes rendszerekhez	Majzik István
IKT-P5-T6	Algoritmustervezési környezet kidolgozása intelligens autonóm rendszerekhez	Dobrowiecki Tadeusz
IKT-P5-T7	Teszt környezet kidolgozása autonóm rendszerekhez	Majzik István
IKT-P6	IKT alkalmazások	Barsi Árpád, Szoboszlai Mihály
IKT-P6-T2	Biztonságos otthonok idős embereknek – esésdetektáló rendszer fejlesztése	Vajda Ferenc
IKT-P6-T4	Atomi szintű számítógépes modellezés	Kugler Sándor
IKT-P6-T5	Újrakonfigurálható gyártórendszerek informatikája	Monostori László
IKT-P6-T6	Építőmérnöki érzékelőhálózatok	Barsi Árpád
IKT-P6-T7	Mobil alapú forgalmi adatgyűjtés	Barsi Árpád
IKT-P6-T8	E-technológia az építészeti tervezésben	Szoboszlai Mihály
IKT-P6-T10	Intelligens ház - intelligens környezet	Perényi Tamás

Modell alapú keretrendszer multiplatform alkalmazások fejlesztéséhez

Kifejlesztett alkalmazások képernyői

A Tanácsadó Testület véleménye

A Tanácsadó Testület a projekt során folytatott kutató munkát és a kapcsolódó tudományos tevékenységet megvalósult, alkalmazásokban testet öltő eredményeket az IKT alprojekt keretébe tartozó, hat projektbe sorolt negyvenöt téma dokumentációja, beszámoló és publikáció alapján és az egyes témák bemutatása után értékelte. Bár az általános értékelést a rendkívül dinamikusan fejlődő információtechnológia jellege nehezítette, az alkalmazások sora egyértelművé tette, hogy az informatikai tudományterület eredményeinek alkalmazása nagymértékben hozzájárulhat a nem informatikai súlypontú karok nemzetközi versenyképességének növeléséhez, piacképességéhez.

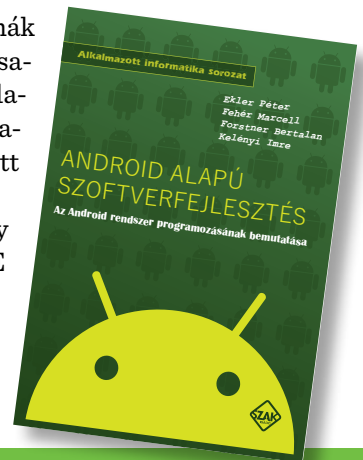
Ami a legfontosabb indikátorok egyikét illeti, a korábbi tudományos eredményekre támaszkodva a TÁMOP projekt támogatásával kiemelkedően nagyszámú tudományos publikáció, illetve 11 PhD értekezés, valamint egy MTA doktori értekezés született az IKT területén.

A projektek szerteágazó tematikája megnehezíti a globális értékelést, ám vannak tudományos műhelyek, amelyek kiemelkedő K+F eredményeket mutatnak. Így kiemelendő a „Modellzés és modellfeldolgozás” területe, ahol a nagyszámú publikáció mellett a szoftveripari kapcsolódás és a minőségbiztosítás felé való elmozdulás is világosan látszik. A különböző mobilplatformokra való fejlesztés igénye nagyon nagy, ezért a tématerület választását kifejezetten szerencsésnek tartjuk. A hálózat tervezésének ilyen absztrakt megközelítése egy új szemléletmód bevezetéséhez fog vezetni. A témaválasztásból következőleg ebben a témában gyors gyakorlati eredmények vagy azonnali publikációs lehetőségek nem várhatók, ugyanakkor a feladat strukturált és absztrakt megközelítése azt mutatja, hogy a tématerület a jó úton halad.

Az IKT alprojekt egyik külön értéke az interdiszciplináris témák megjelenése. A különböző műszaki, természettudományi, társadalomtudományi, gazdaságtudományi és jogi szakértők, valamint az informatikusok együttműködésében számos alkalmazás született a munka során, ilyen például az építészettel együtt kifejlesztett helyspecifikus tervezést segítő mérőrendszer.

Az egyes témák értékelését összefoglalva megállapítható, hogy a vizsgált kutatóegyetemi projekt jelentős lépést tett a BME karai közötti mélyebb informatikai tudományos együttműködés beindítására és megteremtette a kereteket a kapcsolatok kiszélesítésére.

Monográfia az Androidról

A Tanácsadó Testület tagjai

Intelligens környezetek és e-technológiák kiemelt kutatási terület

Elnök Dömölki Bálint, a Neumann János Számítógép-tudományi Társaság tiszteletbeli elnöke
Tagok Drozdy Győző tanácsadó, Telenor
Gyimóthy Tibor tanszékvezető, Szegedi Tudományegyetem
Jereb László dékán, Nyugat-Magyarországi Egyetem
Lakner Rozália dékán, Pannon Egyetem

KAPCSOLATÉPÍTÉS HÁZON BELÜL

Építőmérnöki Kar (1782)

Az Építőmérnöki Kar nem kapott gesztoráló szerepet a kutatóegyetemi projektben, de az öt fő programja közül négyben komoly szerepet vállalt. Az **Intelligens környezetek és e-technológiák** kiemelt kutatási területen karunk az informatika legújabb fejlesztéseit, eszközeit kezdte el a korábbinál nagyobb mértékben az építőmérnöki területen alkalmazni. A **Járműtechnika, közlekedés és logisztika** kiemelt kutatási területen a műholdas technológiákra és járműkommunikációs fejlesztések alkalmazására fókuszáltunk. A **Fenntartható energetika** kiemelt kutatási területen több irányhoz is kapcsolódva, szerepet vállaltunk például az új generációs szél-erőművek tartószerkezetének optimalizálására irányuló kutatásban éppúgy, mint a nukleáris energiafelhasználásban a paksi atomerőmű kis és közepes aktivitású hulladékának tárolásához épülő Bábaapáti tároló közetkörnyezeti vizsgálataihoz. A **Biotechnológia, egészség- és környezetvédelem** kiemelt kutatási területen az egyik fő tevékenységünk a mérnöki módszerek egészségügyi alkalmazása volt, ahol biomechanikai kutatásokat végeztünk, de e projekt keretében került sor építőipari környezetvédelmi kutatások területén például műtárgyaink környezeti élelciklus-vizsgálatára is.

Lovas Antal

A kutatóegyetemi program legfontosabb eredményének a kar számára azt tartom, hogy miközben a különböző tanszéki kollegák korábban nem is remélt módon és kutatási célok érdekében kapcsolatba kerültek más kari kollegákkal, a 131 oktatónk közül 97 valamilyen módon részt vett ebben a programban. Ezen kívül 26 doktorjelölt, akiknek több mint a fele tanársegéd, valamint több mint 40 olyan hallgató, akik fontosnak tartották, hogy a jövőjük érdekében lássák, melyek a főbb kutatási irányok. Igen fontos eredmények tartom azt is, hogy a kutatóegyetemi projekt ideje alatt az Építőmérnöki Karon 110 publikáció született, valamint 12 doktori értekezést adtak be oktatóink és doktorjelöltjeink. Az eredetileg tervezett monográfia végül dupla teljesítménnyel készült el. A kutatóegyetemi program égisze alatt a kar több mint 100 millió forintos infrastrukturális fejlesztési lehetőséghez is hozzájutott, amit kari és pályázati összegekkel kiegészítve végül sikerült a másfélszeresére emelni. Az egyetlen problémát a hatalmas és sokszor feleslegesnek tűnő adminisztráció és az időközben ezzel kapcsolatban nem feltétlenül végiggondolt változtatások jelentették. A vállalásainkat teljesítettük, és a továbbiakban az indikátorokat hasonló szinten tudjuk majd teljesíteni.

RENDSZERBE SZERVEZÉS

Gépészmérnöki Kar (1871)

A kutatóegyetemi program legfontosabb eredménye az egyetem szempontjából az, hogy az itt folyó rendkívül szerteágazó és egyébként nagyon színvonalas kutatásokat képes volt rendszerbe szervezni. Képes volt azt megoldani, hogy az előre kiválasztott súlypontok mentén az egyetem meglévő potenciáljából többet hozzon ki.

Az öt kiemelt kutatási terület közül a Gépészmérnöki Kar a **FE** kiemelt kutatási terület gesztora. Stratégiai kutatásai a környezet- és klímavédelem, az ellátásbiztonság és a versenyképesség hármas követelményéhez kapcsolódnak. A legbüszkébb mégis arra vagyok, hogy az alapvetően gépészeti és a hozzá tartozó villamosmérnöki szakterülethez sikerült egy sor más kar kutatóinak tudását is vonzani – példaként szerepeljen itt, hogy az energiatartó kutatásában fontos szerepet kaptak a GTK szociológus munkatársai.

A Kar teljes egészében csatlakozni tudott a kutatóegyetemi projektekhez a **JKL** kiemelt kutatási területen az áramlástechnikai berendezések, az üzemanyag-ellátó rendszerek és további gépészeti alrendszerek analízise áll kutatásaink homlokterében. A **BEK** területen a gyógyászat mérnöki módszereivel kapcsolatban a kar kiemelten kezelte az élő szervezet modellezésének kérdését. Az **IKT** esetében olyan megoldások keresésében vettünk részt, melyek alkalmasak a változó, bizonytalansággal terhelt környezetben, összetett műszaki

Srépan Gábor

és gazdasági rendszerek valósidejű kezelésére, egyensúlyt teremtve az optimalizálás, autonómia és kooperáció terén. A kari kutatások iránya az **NNA** területen a nano-adalékok tulajdonságjavító hatásainak elemzése és hibridizációs eljárások kidolgozása volt.

A program lehetővé tette fiatal kutatóink megtartását és révbe juttatását. Évek óta egyre komolyabb problémát okozott, hogy a végzéshez közel álló doktoranduszok pre-doktori ösztöndíj hiányában nem voltak védhetőek az ipar csábításától. Most kutatásaik anyagi támogatásával többüket sikerült eljuttatni a PhD fokozathoz. A projektek nagyon szigorú könyvelésének is köszönhetően láthatóvá vált, mely területek azok, ahol az eredeti elképzelést messze felülmúlva, lendületesen jönnek az eredmények. Nagy ugrás történt a szabadalmak és a tudástranszfer területén, a publikációs elvárásokat túlteljesítettük, nemzetközi szintű, angol nyelvű, külföldi kiadású monográfiák születtek. Az állami finanszírozás végével a témák el fogják tartani magukat, de ehhez az öt kialakult területnek egyfajta szűrésre van szüksége. A sikeres témák nemzetközi projektekben jelennek meg, miközben a szűkebb hazai állami forrásból is kell, hogy tudjanak támogatást szerezni, a cégek hullámzó kutatási aktivitása mellett. Az EU-nál elérhető támogatásokra rá kell startolni – ebből a szempontból az elmúlt két év jó felkészülésnek bizonyult. Ezen az úton kell továbbmennünk.

MŰVÉSZET ÉS KUTATÁS

Építészmérnöki Kar (1873)

A Műegyetem, mint oktatási intézmény, korábban is jó hírnévvel rendelkezett, de az talán kevésbé volt ismert, hogy komoly szellemi potenciállal rendelkezik, melyet kutatási célokra is fel lehet használni. Ez különösen igaz a mi karunkra, ahol a tevékenység jelentős része tervezési, illetve művészeti tevékenység. Ezért az Építészmérnöki Karról sokkal kevésbé tudott, hogy itt kutatómunka is folyik. A projektben éppen az volt számunkra a legfontosabb, hogy erről az oldaláról is ismertté vált a kar.

A program ráadásul a tervező tanszékekben is felébresztett egyfajta ösztönt, és mindenki számára kiderült, hogy ők is képesek ilyen kutatásokba szervezen és eredményesen bekapcsolódni. Ennek egyik legmarkánsabb eredménye lett egy olyan műszer - melyhez mérőrendszer és szimulációs szoftver is tartozik -, amit a VIK-kel közösen fejlesztettek ki a Lakóépülettervezési Tanszéken. Ez a rendszer az építési telken, a helyszínen gyűjt olyan adatokat, amelyek már a koncepcionális tervezési fázisban támogatják az energiatudatos, környezettudatos tervezést. De a kar számára nagyon fontos volt az is, hogy egy hallgatói projekt keretében egy kizárólag napenergiával üzemelő épületet is kifejlesztettünk. A Solar Decathlon projektben ugyan elsősorban hallgatóink vesznek részt, de éppen a kutatóegyetemi program tette lehetővé, hogy sok munkatársunk ehhez csatlakozhasson.

Becker Gábor

Kiemelt eredménynek tartom, hogy komoly és fontos infrastruktúra fejlesztést hajtottunk végre a karon összesen 73,5 millió forint értékben. Ebből három laboratóriumot fejlesztettünk: lényegében teljesen lecseréltük az épületakusztikai labor műszerállományát, jelentős fejlesztésekre

került sor az épületfizikai laborban és a Szilárdságtani és Tartószerkezeti Tanszék mechanika laboratóriumában is. Kis öröm az örömben, hogy az újonnan beszerzett laboratóriumi eszközök kihasználtsága az építőipar jelenlegi válsága miatt nem teljes, azokat pillanatnyilag jobbára saját kutatási célokra tudjuk használni.

A kutatóegyetemi két év legfontosabb felismerése számunkra az volt, hogy mi ezen a területen is tudunk együtt dolgozni. Fontos a horizontális együttműködések beindulása úgy a karon belül a tanszékek között, mint az egyetem különféle egységei között is. Ami most következik: komoly erőket mozgósítunk a környezettudatos építés témakörében. Az eredmények lehetővé teszik egy posztgraduális képzés beindítását, kidolgozás alatt áll egy, a kutatásaink eredményeire alapozott angol nyelvű karközi MSc képzés, és van már egy sor konkrét elképzelésünk az épületek energiatudatos följújtására vonatkozó további kutatásokra. Ehhez csupán meg kell tudni tartani az eddigi ritmust és kutatási intenzitást – amennyire tőlünk telik.

VÉGIGGONDOLT STRATÉGIA

Vegyésmérnöki és Biomérnöki Kar (1873)

Hosszú ideje volt arról szó, hogy a kormányzat formálisan és támogatással is elismeri a kiváló minőséget a felsőoktatásban. A kutatóegyetemi címnek és a hozzá kapcsolódó TÁMOP projektnek ezért - ennek első megvalósulása miatt is - nagyon nagy fontosságot tulajdonítok. Ez orientál mindenkit, és reméljük, hogy mindez folytatódni is fog.

A Vegyésmérnöki és Biomérnöki Karon, ahol hagyományosan erős a kutatás mind a műszaki, mind a kémiatudományi vonalon, a kutatóegyetemi projekt hatása kettős volt. Egyrészt kikényszerítette azt, hogy újra alaposan végiggondoljuk, mi a szakmai stratégiánk, milyen területekkel akarunk hangsúlyosan foglalkozni. Másrészt a program felkínált egy formát is arra, hogyan lehet egyetemen belül és kívül, az eddigi kapcsolatokon túlmenően is újakat felépíteni. Alkalmat adott arra, hogy a partnerekkel intenzívebb legyen a kapcsolatunk.

A kutatóegyetemi projektben előírás volt, hogy ne csak egymás munkáját értékeljük, hanem arról menet közben a projekt zárásakor kutatási főirányonként egy-egy tőlünk független szakmai testület is véleményt alkosson. A kiváló akadémiai és ipari szakemberekből álló tanácsadó testület véleménye, javaslatai számunkra olyan komoly előnyöket hoztak, hogy támogatásukra a jövőben is számítani szeretnénk.

Sok eredményünkre vagyok büszke. A személyre szabott terápia területén született nagyon fontos eredményekre éppúgy, mint

Pokol György

a szennyvízkezelés új típusú kémiai és mikrobiológiai kezelésről szólóra. Más szakterületen dolgozóként meglepőnek találtam, hogy a gabonafeldolgozási technológiában sikerült egy olyan új eljárás alapjait kidolgozni, amely egyszerre növeli az őrlemény-kihozatalt és a fogyasztható rész biológiai érté-

két. Ez utóbbi példa is arra mutat rá, hogy a jó K+F+I feltételrendszer a tudományos aspektuson túl elvezethet az ipari méretű megvalósításhoz is. Kifejezetten szoros összefüggést látok a kutatóegyetemi projekt két éve és az utóbbi időben megugrott szabadalmi bejelentések száma között. Ez egyértelműen visszaigazolja, hogy el kell idáig vinni a kutatásokat.

A kutatóegyetemi projekt egyik hozadéka, hogy már az is egy sor eredményt hozott, hogy a kar átgondolta a stratégiáját, és a kitűzött célok nagy része is megvalósult. Megelégedéssel látom, hogy viszonylag sok új szakmai kapcsolat alakult ki az egyetemen belül és kívül is. A nanotechnológiai alprogramban például kialakult egy olyan rendszeres szakmai fórum, amely a későbbi kutatásokat is erősíteni fogja.

A sok pro mellett egyetlen kontra szerepel az összegzésben. Azzal voltam a leginkább elégedetlen, hogy korábban ilyen nagy projektekkal nem találkoztva, sok volt a bizonytalanság a projektadminisztrációval. A változásokat nehezen tudtuk követni, de legközelebb már ez is könnyebben megy majd.

INFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉSE

Villamosmérnöki és Informatikai Kar (1949)

A kutatóegyetemi projektek eredményei a Műegyetem számára három fontos komponensből állnak. Az első ezek közül az infrastrukturális beruházások. A második, hogy meghatároztuk azokat a stratégiaileg fontos kutatási területeket, amelyekre az egyetem koncentrálni tudja erőit, és egyúttal a karok összefogásával interdiszciplináris kutatási témákként működethetők. A harmadik, hogy ún. horizontális programokat indítottunk, amelyek keretében az egyetem, mint szervezet fejlesztésének legfontosabb kérdéseit a karok koordinált együttműködésében alakítjuk.

A Villamosmérnöki és Informatikai Kar szempontjából elsősorban az infrastruktúrafejlesztés, és a társkarokkal kialakuló új típusú kapcsolatokban összegezhető a kutatóegyetemi létből levezethető legfontosabb eredmények. A kar az elmúlt két évben elsősorban az informatika fejlesztésének és alkalmazásának kérdéseire koncentrált, arra, hogy azt más szakterületeken alkalmazva, közös kutatásokat indítson. A kutatóegyetemi program eredménye például az Építészmérnöki Karral közösen fejlesztett épületenergetikai monitoring és informatikai rendszer kutatása és fejlesztése, az Építőmérnöki Karral közösen fejlesztett térinformatikai rendszerek, vagy a Gazdaság- és Társadalomtudományi Karral közösen végzett, a nagy energetikai rendszerek fogyasztóinak viselkedésével kapcsolatos szociológiai és

Vajta László

társadalomtudományi felmérések. Ahhoz képest, hogy két év az egyetemi folyamatok szokásos alakulása szempontjából meglehetősen rövid idő, kutatóegyetemi elképzeléseinket meg tudtuk valósítani. S bár sok nehézséggel kellett megküzdenünk, mégis nagyon pozitív a mérleg. Nagy kihívás azonban,

hogy mennyire sikerül a továbbiakban fenntartani az eredményességet és állandósítani a fejlődési folyamatokat akkor, amikor a projekt zárásával megszűnő kiemelt finanszírozás radikális általános költségvetési szűkítéssel esik egybe.

A kutatóegyetemi projekt sikerében fontos szerepet játszik az, hogy egyidejűleg a BME egy technológia- és tudástranszfer fejlesztési programot is végrehajtott. A két program szimbiózisa teszi lehetővé, hogy a kutatási képességeink mellett egyúttal az eredményeink hasznosításával és az innovációs szemléletű megközelítésével is előre léptünk. A jövőben az iparral való szoros együttműködésben kialakítandó projekteket kell továbbfejlesztenünk, azaz olyan kutatásfejlesztési stratégiát kell kialakítanunk és bővítenünk az iparvállalatokkal, ami a kutatást, az oktatást és az eredmények hasznosítását egyformán szolgálni tudja. A Villamosmérnöki és Informatikai Kar a kutatóegyetemi program keretében már számos ilyen együttműködési megállapodást kötött, és továbbiak megkötését is tervezi.

KAROK KÖZTI INTEGRÁCIÓ

Közlekedésmérnöki és Járműmérnöki Kar (1951)

A két éve elindult kutatóegyetemi projekt lényegében nem volt más, mint öt kiemelt témában az egyetem különböző karain meglévő kapacitások integrálása. A Közlekedésmérnöki és Járműmérnöki Kar olvasatában ez azt jelentette, hogy sikerült egy nagy projektbe összefognia a kar kutatási és oktatási területeit. Ezzel egy időben azonban, túl az egyetemi integráción, nagyfokú kari integrációt is létrehozott. Az intézményen kívüli szereplőkkel, főként az olyan logisztika-intenzív vállalatokkal, mint amilyenek a multinacionális járműipar magyarországi szereplői (Audi, Opel és Mercedes), a kutatóegyetemi projekt hatására a korábinál intenzívebb és eredményesebb kapcsolat alakult ki. A kar olyan kutatásokat és fejlesztéseket valósít meg, amelyekkel a közlekedési- és járműipari vállalatok és a logisztikai-szolgáltatási szektor számára közvetlenül hasznosítható új ismereteket és fejlesztési eredményeket biztosít.

A kutatóegyetemi program számos eredménye közül kiemelném a belsőégésű motorok hatásfok-növelésével kapcsolatos kutatások és a logisztikai „nagyüzemek” hatásvizsgálata mellett a bemutatóra is kész Audi járműszimulátort. A járműtech-

Kulcsár Béla

nikai területen az utóbbi évek talán leginnovatívabb, ugyanakkor a leglátványosabb eredményét ötvöző autó - álló helyzetben - bármilyen vezetéstechnikai feladat modellezésére és szimulálására képes. Ugyanakkor ez a szimulációs képesség egyáltalán nem korlátozza a gépjármű normál üzemű haszná-

latát, vagyis akár hétköznapi autóként is használható.

A kutatóegyetemi program kezdetén a Járműtechnika, közlekedés és logisztika kiemelt kutatási területen kijelölt célok meghatározásánál az elérhető maximumot jelöltük meg. Ezeket jó szinten teljesítettük, sőt bizonyos területeken kiemelkedően jó indikátorokkal. Ami két év után biztosan hiányozni fog, az a pénz, amit próbálunk a fenntartási időszak alatt minél nagyobb arányban iparági forrásokból pótolni.

A kutatóegyetemi programmal sikerült egy, az egyetemen belüli téma- és kutatásorientált integrációt létrehozni. Bizonyos területeken azonban az egyetemen belüli integráció is kevésnek bizonyult, azaz az egyetemek közötti kutatásintegráció is szükségessé válik.

ENERGIA- FELSZABADÍTÁS

Természettudományi Kar (1998)

A BME kutatóegyetem programjában karunk az egyik kiemelt kutatási téma gesztora volt. A Nanofizika, nanotechnológia és anyagtudomány kiemelt kutatási terület vezető koordinátoraként elsősorban a Villamosmérnöki és Informatikai, valamint a Gépészmérnöki Karral dolgozott együtt.

A kooperáció – ahogy intézményi szinten az egész kutatóegyetemi program is - egy sor, potenciálisan meglévő, de alvó, kihasználatlan lehetőségre mutatott rá, és ehhez energiákat szabadított föl. Az egyetemen belül tartalmilag valójában az történt, hogy a különböző karokon különböző aspektusokból, de hasonló területen kutatók közös projekteken dolgoztak.

A Természettudományi Kar számára a kutatóegyetemi projekt pozitív hozadéka, hogy a projekt anyagi eszközeit felhasználva, lehetőséget kaptunk kutatási eszközeink és potenciálunk erősítésére. A projektfinanszírozás személyi juttatásokra elkülönített részéből jelentős arányt elcseréltünk más karokkal beruházásra. Ennek az a következménye, hogy komoly, nagy értékű berendezéseket tudtunk beszerezni, amelyek a világszínvonalú kutatásokhoz feltétlenül szükségesek.

Személyi oldalról nézve a projekt másik eredménye, hogy jelentős számú tehetséges fiatal részére tudtunk ösztöndíjat biztosítani, sőt, most már olyan lehetőséget is

Pipek János

kínálni tudunk nekik, amivel a kar utánpótlás-biztosítása is kezelhetővé válik. A harmadik pozitívum az, hogy a karok közötti együttműködések nem csak kutatási, hanem oktatási téren is felfrissültek. Sajátos, impulzív labor-együttműködésekkel lehetett kialakítani azáltal, hogy a mi laborjainkban a

villamosmérnök, a villanykari laborokban karunk egyes hallgatói csoportjai kaptak betekintést egy-egy kérdés és folyamat más karon történő mérésébe, problémamegoldásába.

A karok közti együttműködés egy része ugyanakkor esetleges volt, és kizárólag a helyzetből adódó, kézenfekvő megoldások születtek. A kellő alaposságú egyeztetések is hiányoztak néha a rendszerből – ennek tudható be, hogy vannak olyan, nemzetközi szinten jegyzett, magas szintű kutatók, amelyek emiatt maradtak ki a körből. Olykor csikorgott a projektiroda és a tanzékek közti koordináció is, ennek viszont az az oka, hogy a projektfelépítés és a tanzéki struktúra részben inkompatibilis egymással.

A kutatóegyetemi projekt utáni időszakban kapcsolatban az már most látszik, hogy az eszközpark modernizációjával a nemzetközi élvonalban tudunk maradni. Az is biztosan kijelenthető, hogy a Nanoprojekthez kötődő, még három éves publikációs elvárásoknak meg fogunk tudni felelni.

TUDOMÁNYOS POTENCIÁL

Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar (1998)

A BME szempontjából jelentős eredmény a kutatási stratégiák megfogalmazása, hiszen ez egyfajta súlypontképzést is jelentett. Egyes esetekben nyilvánvalóvá tette az erősségeinket, de több esetben felhívta a figyelmet a fejlesztendő területekre is.

A GTK szempontjából meghatározó, hogy az 5 nyertes kutatóegyetem közül gyakorlatilag egyedül a BME pályázott a teljes szervezetével, a többiek a legsikeresebb területeikre építették pályázatukat. Mindez azt jelenti, hogy a BME a GTK-val, annak eredményeivel, tudományos potenciáljával együtt nyerte el a kutatóegyetem minősítést. Ezt a potenciált jól érzékelteti, hogy Karunkon 100 főállású oktató, kutató dolgozik és közülük 74 fő rendelkezik tudományos minősítéssel. A legfontosabb eredmény a GTK kutatási potenciáljának megismertetése és egyértelmű elfogadtatása a kiemelt kutatási területeket gondozó „műszaki karokkal”. A program az intézményen kívüli szereplők számára ismételt felhívta a figyelmet a vállalati, gazdasági kapcsolatok erősítésére, amely nem csak a K+F+I feladatok ellátásában, hanem az oktatás szempontjából is alapvető fontosságú. A Menedzsment és Vállalatgazdaságtan Tanszék a JKL terület két projektjében vett részt. Az AUDI Hungáriánál a megbízhatóság alapú termelési rendszerek és karbantartási szolgáltatások fejlesztésére tettünk a járműipari szektorban általánosítható megállapításokat. A másik projektben a beszállítók fejlesztésére alakítottunk ki értékelési módszereket, amelyek önértékeléssel nyújtanak segítséget a piacra lépés lehetőségeinek megítélésében és a menedzsment kultúrájuk fejlesztésében.

Kövesi János

A Pénzügyek Tanszék az FE KKT-ban az energetikai beruházás-értékelési módszertan területén végzett kutatásokat. Az Üzleti Jog Tanszék az IKT területen az e-társadalom, e-gazdaság témakörben olyan kérdésekkel foglalkozott, mint az adatvédelem nemzetközi szabályozási modelljei, a versenyjog, az üzleti kommunikáció normatív keretei, e-kereskedelem, a szellemi tulajdon jogvédelme az információs társadalomban. A Környezetgazdaságtan Tanszék a BEK KKT-hoz kapcsolódva két témát gondozott: fenntarthatóság/fenntartható fejlődésésklimavédelem -globális éghajlatváltozás. Ebben a kistérségi és szervezeti adaptációs lehetőségekre koncentráltak és ágazati fenntarthatósági elemzéseket végeztek. A Szociológia és Kommunikáció Tanszék az FE területen hallgatók részvételével csatlakozott a Solar Decathlon nemzetközi építészeti diákverseny magyar csapatához. Az IKT területen pedig interfészekkel, navigációs technikákkal, valamint a kulturális iparágak és fogyasztói közösségek viszonyával foglalkozott. Egyértelműen hozzájárult, hogy a GTK által gondozott horizontális programot, a K+F+I minőségbiztosítása a felsőoktatásban sikeresnek ítéljük. A célkitűzésekhez hasonlóan jóval több eredmény született. A kar tanszékei „rejtett” potenciáljaikat is megmutatták e projektben. Pozitív a más karokkal való együttműködés. Reményeink szerint a kiemelt területeken végzett kutatásaink a gesztoráló műszaki karokkal közösen folytatódnak és ugyanez vonatkozik az általunk gesztorált horizontális programra is. A feltételrendszer erősítéséhez, a bürokratikus elemek csökkentéséhez újabb erőforrásokat kell biztosítani.

TECHNOLÓGIA- ÉS TUDÁSTRANSZFER ESZKÖZ- RENDSZER A MŰEGYETEMEN

Az Egyetem 2009 óta tudatosan fejleszti saját technológiatranszfer szolgáltatásait. Az Európai Unió által támogatott programot a Műegyetemi Technológia és Tudástranszfer Iroda (MTTI) koordinálja, melynek célja a K+F+I tevékenység általános feltételrendszerének javítása, az Egyetemen keletkező szellemi termékek minél jobb hasznosítása, és egy olyan környezet megteremtése, ahol a felek kölcsönösen érdekeltek az új eredmények piacra vitelében.

A Műegyetem technológiatranszfer eszközszerrendszerének fejlesztése (TÁMOP-4.2.1-08/1/KMR-2008-0001) a kutatóegyetemi projekt megvalósításával párhuzamosan folyik. A kutatási potenciál növelésének és a létrejövő, előállított szellemi termékek hasznosításának, mint kétféle egyetemi tevékenységnek, egymásra épülve szerves egységet kell alkotnia.

A TTI projekt céljai egyebek között szerepelt a Műegyetem tudásbázisának és innoválható szellemi alkotásainak, eredményeinek felmérése, nyilvántartása, értékelése, az egyetemi kutatói munkahelyek vonzerejének növelése, a versenyképes oktatás megteremtése, az ipari kutatás-fejlesztésben az egyetem stratégiai partnerségének növelése, valamint a szellemi alkotások védelme és hasznosítása. Ezek eredményeként javulhat a BME innovációs teljesítménye, és az új eredmények gyakorlati hasznosításának mértéke.

A projekt keretében jött létre a BME technológiatranszfer szervezeti egysége, a Műegyetemi Technológia és Tudástranszfer Iroda (MTTI). Az MTTI elsődleges feladata hogy megfelelő szolgáltatás-portfólió kialakításával támogassa az egyetemen létrehozott szellemi alkotások hasznosítását, koordinálja a szellemi alkotásokhoz kapcsolódó jogmegszervezését, gondoskodik azok védelméről és a szellemi tulajdon hasznosításáról (licencia, spin-off).

A szolgáltató tevékenység megalapozásaként átalakításra került az egyetem szellemi tulajdon-kezelési szabályzata, hogy segítse és érdekeltté tegye a munkatársakat és a hallgatókat a hasznosítható szellemi termékek előállításában. A kialakított jogi és érdekelttségi viszonyok hatására, eredményeink szerint mérhetően és minőségi változást eredményezően növekszik majd a piacra kerülő termékekben és szolgáltatásokban, valamint a társadalmi közös szükségletek kielégítésében hasznosuló, az egyetem kutatóhelyein létrehozott szellemi termékek száma, értéke, aránya az egyetemi kutatás-fejlesztési eredmények között.

A megfelelő szolgáltatások kialakításához, valamint a szakértői háttér megteremtéséhez több ún. pilot projekt indult. A pilot projektek célja, hogy az azonosított szellemi eszközökből, üzleti megvalósíthatóságuk és piaci potenciáljuk vizsgálatát, valamint a megfelelő stratégia szerinti iparjogvédelmi oltalom megszerzését követően, az egyetem számára is bevételt generáló licencencia szerződések, és új vállalkozások (spin-off, start-up) keletkezzenek.

A szolgáltatások kialakítása céltalan lenne megfelelő „ügyfélkör” nélkül. A különböző technológiatranszfer eseményekben való részvétel kicsit más szemléletet igényel a résztvevőktől. Az MTTI a hallgatókat is munkatársakként kezeli, és e folyamatba

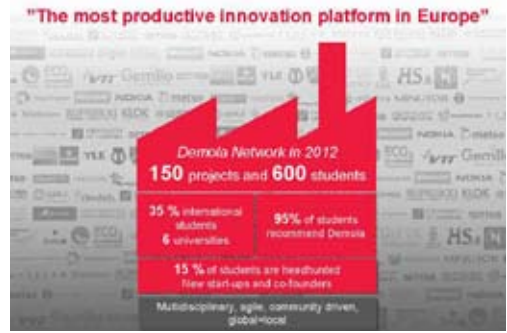
DEMOLA csarnok a BME V1 épületben

minél több egyetemi hallgatót bevonni célul tűzött Hallgatói Innovációs Központtal együttműködve, igény szerint, az általuk előállított szellemi alkotások hasznosításában is közreműködik.

A projekt egyik kulcsfontosságú eleme az egyetem polgárainak átfogó oktatása és továbbképzése a technológiatranszferrel és üzlettel, vállalkozással kapcsolatos témakörökben. Az intézményen belüli együttműködés, szemléletformálás műegyetemi modellje a kari képviselők részvételével szervezett TT hálózat kialakítása is, mely megfelelő fóruma lehet a karok közti egyeztetésnek, a jó gyakorlatok megismerésének és szakmai fórumok lebonyolításának. A hálózat alakította ki a BME Innovációs Klubot, ami már egy éve működik.

Az MTTI koordinálja a BME V1 épület C szárnyában kialakított Innovációs Labor működését. A régi gépcsarnok helyén kialakított multifunkciós helyiség alkalmas a legkülönbözőbb innovációs projektek befogadására.

Az Innovációs Labor egyben a DEMOLA Budapest nyílt innovációs platform központja is. A DEMOLA™ egy nyílt innovációs platform hallgatók és vállalkozások számára. A Műegyetemen most indult program Tampere és Vilnius után a harmadik helyszín, ahol már nemzetközi szinten is be lehet kapcsolódni a partneri együttműködésben megvalósuló komplex, multidiszciplináris projektekbe.

"A legtermékenyebb innovációs platform Európában"

Demola Demo

Előadás a Demola laborban

A DEMOLA Budapest keretében megvalósuló projektek célja egyfelől az, hogy a vállalkozások koncepcióira alapozott, új/módosított termékek és szolgáltatások megvalósíthatóságát demonstrálja, másfelől, hogy a hallgatók csapatmunka képességét fejlessze, szakmai ismereteiket gyakorlati tudássá konvertálja.

www.tti.bme.hu • www.demola.hu
www.demola.net

KOOPERÁCIÓ ÉS KOORDINÁCIÓ

Egy rendhagyó kutatási projekt

Menedzsment szempontból a Kutatóegyetem projekt a Műegyetemen megszokott kutatási projektektől jelentős mértékben eltért.

Mindenekelőtt egyedülálló volt a feladat a projekt mérete miatt. De nem csupán a 3 Mrd Ft-os projektösszeg jelentett kihívást, hanem a Műegyetem vezetésének azon szándéka is, amely azt célozta, hogy az egész BME vegyen részt a Kutatóegyetemmé minősítésben és az azt követő pályázatban. Ennek megfelelően az egyetemünkön folyó kutatások igen nagy hányada került be a kutatóegyetemi stratégiába és programba. Több mint 160 kutatási témára épülő, integrált projektekből állt össze - az általában 5-7 kar együttműködését megvalósító -, öt kiemelt kutatási terület. Az egyetem oktatóinak, kutatóinak mintegy kétharmada, valamint 130 doktorjelölt, 220 doktorandusz és 250 hallgató kapcsolódott be a projektbe. Az BME Egyesült Innovációs és Tudásközpont, mint projektszervezet a két év alatt több mint 3500 munkaszerződést (kereset-kiegészítést, megbízást stb.) kötött.

Különleges kezelést igényelt az a körülmény is, hogy ez nem egy megszokott kutatási pályázat volt, hanem egy, az oktatási és kutatási tevékenységeket összehangoló működési modellt kellett létrehozni és működtetni. A projekt kulcsa az együttműködés és a koordináció volt, amelynek jegyében több új fórumot és operatív testületet hívtunk életre és vezettünk be a napi működésbe. A projekt szakmai vezetője, Tömösközi Sándor kollégám számos kezdeményezése alapján olyan kutatás-irányítási rendszert hoztunk létre, amelyben a rendszeres szakmai monitoring mellett minőségbiztosítási elemek is megjelennek. Ennek meghatározó eleme a kutatási területekhez tartozó független szakemberekből

Kovács Kálmán

álló Tanácsadó Testületek felkérése és működése. Ezzel párhuzamosan, a kutatási környezet (infrastruktúra, tehetséggondozás, nemzetközi kapcsolatok stb.) fejlesztésének koordinálására kari gesztorság alatt működő horizontális munkacsoportokat állítottunk fel. A projekt során létrehozott és működtetett rendszerek révén az egyetem vezetése és a kutatásirányítók folyamatos

képet kapnak az egyetem kutatás-fejlesztési potenciáljáról és kutatási környezet változásairól. Ezek összegzésére éves rendszerességgel nyilvános egyetemi fórumot indítottunk újtárra. Mivel az integrált együttműködésben megvalósuló kutatási tevékenységek is végső soron a karokon, illetve tanszékeken realizálódnak, a projekt transzparens működtetése és a kari belső koordináció biztosítása érdekében a projektben kialakítottuk a kari képviselők rendszerét. A kari képviselők értekezlete a projekt legfontosabb operatív testülete, amely kapocs a projektmenedzsment és a karok, illetve tanszékek között. A Kutatóegyetem projekt mérete és komplexitása miatt nagy adminisztrációs feladatot jelentett. Az igen bürokratikus uniós követelményeknek, a változó hazai előírásoknak, valamint az egyetem belső működési szabályainak és fejlesztés alatt lévő pénzügyi rendszerének figyelembe vétele és összehangolása jelentős terhet rótt a projektcsapatra és az érintett tanszéki adminisztrátorokra, sőt - sok esetben - a projektben részt vevő oktatókra-kutatókra is. Köszönet illeti ezúton is valamennyiük türelmét és kitartását. Külön szeretném megköszönni a kari felelősök és a projektmenedzsment minden tagjának fáradhatatlan munkájukat, amelynek révén az egységes és hatékonyabb adminisztráció kialakításában is sokat fejlődhattunk, s a kialakított rendszert már több projektben is alkalmazhatjuk.

PROJEKTSZERVEZET

Projektelnökség

Péceli Gábor rektor, Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem
Stépan Gábor dékán, Gépészmérnöki Kar,
Vajta László dékán, Villamosmérnöki és Informatikai Kar

Projektmenedzsment

Kovács Kálmán egyetemi docens, igazgató
Egyesült Innovációs és Tudásközpont • 1111
Budapest, Egry József utca 18. V1 C 201
Telefon: 463 1669 • E-mail: kovacs@mail.bme.hu

Kari felelősök

Építőmérnöki Kar

Kari felelős: Dunai László (korábban Barsi Árpád)
Cím: 1111 Budapest,
Műegyetem rkp. 3. K I. 16.
Telefon: 463-3531
E-mail: titkarsag@epito.bme.hu
www.epito.bme.hu

Gépészmérnöki Kar

Kari felelős: Szalay Tibor
Cím: 1111 Budapest,
Műegyetem rkp. 3. K I. 14.
Telefon: 463-3541
E-mail: gepeszd@mail.bme.hu
www.gpk.bme.hu

Építészmérnöki Kar

Kari felelős: Armuth Miklós
Cím: 1111 Budapest,
Műegyetem rkp. 3. K I. 10.
Telefon: 463-3521
E-mail: dekanihivatal@eszk.bme.hu
www.epitesz.bme.hu

Vegyeszmérnöki és Biomérnöki Kar

Kari felelős: Nagy József (korábban Nyulászi László)
Cím: 1111 Budapest,
Műegyetem rkp. 3. K I. 9.
Telefon: 463-3571
E-mail: vegyeszd@mail.bme.hu
www.ch.bme.hu

Projektiroda

BME Egyesült Innovációs és Tudásközpont
1111 Budapest, Egry J. u. 18. V1 ép. C.201
Telefon: 463 3448

Kiemelt Kutatási Területek vezetői

- lásd a KKT programok bemutatásánál

Tömösközi Sándor egyetemi docens,
szakmai vezető
BME Alkalmazott Biotechnológia és
Élelmiszertudományi Tanszék
Telefon: 463 1419 • E-mail: tomoskozi@mail.bme.hu

Villamosmérnöki és Informatikai Kar

Kari felelős: Jakab László
Cím: 1117 Budapest,
Magyar tudósok krt. 2. Q. B. mfsz.8.
Telefon: 463-3581
E-mail: titkarsag@vik-dh.bme.hu
www.vik.bme.hu

Közlekedésmérnöki Kar

Kari felelős: Eleőd András
(korábban Bokor Zoltán és Rohács József)
Cím: 1111 Budapest, Műegyetem rkp. 3. K I. 15.
Telefon: 463-3551
E-mail: kozld@mail.bme.hu
www.kozlek.bme.hu

Természettudományi Kar

Kari felelős: Lángné Lázi Márta
Cím: 1111 Budapest,
Műegyetem rkp. 3. K I. 7.
Telefon: 463-3561
E-mail: ttkd@mail.bme.hu
www.ttk.bme.hu

Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar

Kari felelős: Bóta Gábor
Cím: 1117 Budapest,
Magyar tudósok krt. 2. Q. A. mfsz. 8.
Telefon: 463-3591
E-mail: gtk-dekani@gtdh.bme.hu
www.gtk.bme.hu

TÁMOGATÁSI ÖSSZEGEK

Projekt címe:

Minőségorientált, összehangolt oktatási és K+F+I stratégia, valamint működési modell kidolgozása a Műegyetemen.

Projektazonosító: TÁMOP 4.2.1/B-09/1/KMR 2010-2012. A támogatás összege::

2.882.637.190 Ft

Kedvezményezett: Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem

www.kutatas.bme.hu

Projekt címe:

Tudáshasznosulást, tudástranszfert segítő eszköz- és feltételrendszer kialakítása, fejlesztése a Műegyetemen

Projektazonosító: TÁMOP 4.2.1-08/1/KMR-2008-0001 A támogatás összege:

458.667.554 Ft

Kedvezményezett: Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem

www.tti.bme.hu

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
www.ujszecenytterv.gov.hu
06 40 638 638

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

M Ű E G Y E T E M 1 7 8 2

Kutatóegyetemi mérföldköveink 2012 - Kutatás-fejlesztés, technológia- és tudástranszfer a Műegyetemen

Felelős kiadó: Péceli Gábor rektor
Felelős szerkesztők: Kovács Kálmán, Tömösközi Sándor
Koordináció: Dallos Györgyi
Kiadványszerkesztés: Rumi Tamás
Fotó: Philip János, Tóth József, kari archívumok

Cím: 1111 Budapest, Műegyetem rkp. 3.
Telefon: 463-1669, 463-1595
www.bme.hu, www.kutatas.bme.hu

A kiadvány a „Minőségorientált, összehangolt oktatási és K+F+I stratégia, valamint működési modell kidolgozása a Műegyetemen”

(TÁMOP-4.2.1/B-09/1/KMR-2010-0002) és a

„Tudáshasznosulást, tudástranszfert segítő eszköz-, és feltételrendszer kialakítása, fejlesztése a Műegyetemen”

(TÁMOP-4.2.1-08/1/KMR-2008-0001)

című projektek támogatásával készült.

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem

Tartalom

(M)erre vezet az út: A BME kutatóegyetemi stratégiájának megvalósításáról	1
Kulcsszavaink	2
Mérföldköveink 2012: a számok tükrében.....	4
A K+F+I környezet horizontális elemeinek fejlesztése	6
Fenntartható energetika	10
Járműtechnika, közlekedés és logisztika	16
Biotechnológia, egészség- és környezetvédelem	22
Nanofizika, nanotechnológia és anyagtudomány.....	28
Intelligens környezetek és e-technológiák	32
Építőmérnöki Kar	38
Gépészmérnöki Kar.....	39
Építészmérnöki Kar	40
Vegyészmérnöki és Biomérnöki Kar	41
Villamosmérnöki és Informatikai Kar	42
Közlekedésmérnöki és Járműmérnöki Kar	43
Természettudományi Kar	44
Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar	45
Technológia- és tudástranszfer eszközrendszer a Műegyetemen	46
Kooperáció és koordináció.....	48
Projektszervezet	49
Projektazonosító adatok.....	50

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
www.ujszachenyiterv.gov.hu
06 40 638 638

MAGYARORSZÁG MEGÚJUL

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.